

NORSK
KULTURFOND
Kulturrådet

Norsk kulturråd

Det kollegiale organ

Årsrapport 2015

INNHOOLD

s. 2	Del I. Leders beretning
s. 2	Del II. Introduksjon til virksomhet og hovedtall
s. 3	Del III. Årets aktiviteter og resultater
s. 4	Kap 320 Allmenne kulturformål
s. 5	Kulturbygg/Rom for kunst
s. 7	Forskning og utvikling
s. 9	Barne- og ungdomskultur
s. 10	Andre formål
s. 12	Gjesteoppholdsstøtte for arenaer
s. 13	Aspirantordningen
s. 14	Kulturrådets 50-årsjubileum, årskonferanse og ærespris
s. 14	Kap 322 Billedkunst og kunsthåndverk
s. 17	Kap 323 Musikk
s. 19	Kap 324 Scenekunst
s. 22	Kap 326 Litteratur
s. 25	Kap 328 Kulturvern
s. 27	Kap 321 Kunstnerformål – Statens utstillingsstipend
s. 28	Del IV. Styring og kontroll
s. 28	Del V. Vurdering av framtidsutsikter
s. 29	Del VI. Årsregnskap
s. 29	Ledelseskommentar
s. 30	Prinsippnote årsregnskap
s. 31	Oppstilling av bevilgningsrapportering
s. 32	Resultatregnskap/Balanseregnskap

Vedlegg: Rapport - Kulturrådets 50-års jubileum 2015

Del I. Lederens beretning

Kulturrådet markerte 50-årsjubileum i 2015, og rådet benyttet året til å synliggjøre og diskutere Kulturrådets rolle som samfunnsaktør siden opprettelsen i 1965. Rådet har også diskutert prioriteringer og veivalg framover, og i juni ble en ny strategi vedtatt. Strategien skisserer fire verdier som skal prege rådets forvaltning av Norsk kulturfond i årene framover: kvalitet, kunnskap, bredde og mot. Med utgangspunkt i disse verdiene vil rådet arbeide for en kunstpolitikk som ivaretar kunstneres mulighet til å ytre seg fritt, fordype seg og utvikle seg over tid.

I budsjettøknaden for 2015 understreket rådet behovet for en arrangørstøtteordning for visuell kunst. Det var derfor gledelig at Kulturfondet fikk en økning på 8 mill. kr øremerket formålet. Rådet opprettet en ny arrangørordning, og midler ble lyst ut høsten 2015. Det ble også gitt en solid økning på 10 mill. kr til Kulturfondets ensemblestøtteordning, øremerket kor på høyt nivå. En rekke profesjonelle kor og vokalensembler mottok tilskudd fra disse midlene.

Nytt for 2015 var at tidligere post 56 og post 74 ble avviklet, og overført til Norsk kulturfond. Med denne omleggingen kan Kulturrådet se hele det frie kunst- og kulturfeltet i sammenheng. Rådet har dermed fått et betydelig ansvar for å yte støtte av mer varig karakter til tiltak over hele landet ut fra en samlet vurdering av kvalitet og behov.

I 2014 startet Kulturrådet et omfattende arbeid med å gjennomgå og forenkle innkjøpsordningene for litteratur. I 2015 ble gjennomgangen av støtteordninger videreført og utvidet til flere fagområder. Kulturrådets mål er både å gjøre det enklere for søkerne å finne riktig støtteordning, og å sikre at støtteordningene under Norsk kulturfond er best mulig tilpasset kunst- og kulturfeltenes behov.

Oslo, 16. februar 2016

Yngve Slettholm

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Norsk kulturråd ble opprettet i 1965 og er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kulturdepartementet. Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond og skal arbeide for å:

- Styrke samtidens kunst- og kulturuttrykk
- Bevare, dokumentere og formidle kulturarv
- Gjøre kunst og kultur tilgjengelig for flest mulig

Kvalitet, profesjonalitet og mangfold er sentrale verdier i rådets arbeid. Rådets mandat realiseres gjennom:

- Fordeling av tilskudd til kunst- og kulturtiltak etter søknad
- Egne initiativ til prosjekter på bakgrunn av særlige utfordringer
- Rådgivning basert på kontakten med feltet og forskningsbasert kunnskap

Gjennom tildelinger fra Norsk kulturfond skal Kulturrådet stimulere den frie delen av kunst- og kulturlivet og bedre vilkårene for kunstnerisk produksjon og formidling. I dette ligger både at kunstnerne må ha økonomiske rammevilkår som gjør at de kan avsette tid til kunstnerisk arbeid, og at det må finnes institusjoner og infrastruktur som gjør at kunsten når ut til publikum. Fra 2015 har Kulturrådet fått ansvar for drift av et utvalg virksomheter. Med denne endringen kan Kulturrådet se kunst- og kulturfeltet i et helhetlig perspektiv. Forholdet mellom utvikling av infrastruktur, formidling, kunstnerens økonomiske situasjon og frie produksjonsmidler på de ulike fagområdene, kan ses i sammenheng. I kunstfeltet foregår det en kontinuerlig brytning mellom tradisjon og nyskaping, mellom kontinuitet og endring. Dette er en av kunstens drivkrefter og en stadig kilde til debatt. Kulturrådet ser det som en prioritert oppgave å stimulere både til debatten og til de kunstneriske initiativene og arbeider for å styrke den offentlige bevisstheten og kunnskapen om kunst og kulturvern.

Kulturrådet er oppnevnt av Kulturdepartementet og har 10 medlemmer. Under rådet var det i 2015 12 fagutvalg og 12 vurderingsutvalg med til sammen 118 medlemmer. Alle er oppnevnt ut fra kunst- og kulturfaglig kompetanse. Samtidig skal utvalgenes sammensetning ivareta hensynet til kjønn, geografisk spredning og ulike kunstsyn. Et viktig prinsipp i forvaltningen av Kulturfondet er armlengdes avstand. Rådet er faglig uavhengig i sitt arbeid og kan ikke instrueres når det gjelder enkeltvedtak om fordeling av tilskudd. Tildelingene skal skje på grunnlag av kunst- og kulturfaglige vurderinger. Hensyn til geografiske forskjeller, ulikheter i publikum og rammebetingelser inngår som del av den helhetlige vurderingen av søknadene til fondet.

Kulturrådet benytter elektronisk saks- og søknadsbehandlingssystem. Søknadene behandles i en to-trinns prosess der Kulturrådets saksbehandlere i trinn én gir en faglig tilråding til fagutvalgene. I trinn to vurderer fagutvalgene hver enkelt søknad, og vedtar bevilgninger og avslag. De fleste tildelingene skjer ved enstemmighet på utvalgsmøtene. Ved dissens, i større saker, i saker som behandles i flere fagutvalg og i saker av prinsipiell karakter, lager fagutvalgene en tilråding for endelig behandling i rådet. Rådet kan gjøre endringer i utvalgenes vedtak, men bare til fordel for søker. De fleste utvalg ledes av et rådsmedlem eller har en person fra rådet som medlem. Slik sikres løpende kontakt mellom råd og fagutvalg.

Tabell 1. Utvalgte volumtall for Norsk kulturfond 2014-2015, ekskl. innkjøpsordningen litteratur.

	2014	2015
Antall søknader til Kulturfondet	7 100	7 992
Antall tildelinger	2 263	2 800
Samlet bevilgning	577 230 000	766 573 000
Søknadssum	1 599 842 000	2 013 712 448
Prosentvis tildeling av søknadssum	30 %	38 %
Prosentvis tildeling av antall søknader	32 %	35 %
Antall rådsmøter	5	6

Endringer fra 2014 – 15

Tabell 1 viser en økning i antall søknader til Kulturfondet i 2015 på rundt 900. Økningen omfatter bl.a. søknadene fra tidligere tiltak på post 74 som ble overført til post 55 Norsk Kulturfond i 2015. Det tas forbehold om at deler av økningen kan skyldes at avviste søknader (søknader som har fått administrativt avslag) ikke var inkludert i søknadstallene for 2014, mens de er tatt med i tallene for 2015. Tabellen viser også en økning i tildelingsprosenten for Kulturfondet i 2015, sammenlignet med 2014. På flere av Kulturfondets fagområder jobbes det med å få ned antall søknader. Dette er et mål både for å sikre at søkere ikke bruker unødvendig tid på søknader, og utvalg, råd og administrasjon på unødvendig søknadsbehandling. Arbeidet med å få ned antallet søknader vil samtidig påvirke tildelingsprosenten på de ulike fagområdene. Det er derfor viktig å minne om at dette prosenttallet ikke nødvendigvis sier noe om hvor stort press det er på de ulike støtteordningene i Kulturfondet.

Del III. Årets aktiviteter og resultater 2015 – Kulturfondet

Kulturfondets økning i 2015 skyldes i all hovedsak at post 74 ble avvirket og at hoveddelen av tiltakene på denne posten i 2014 ble overført til Norsk kulturfond. Rådet vedtok tilskuddene til disse tiltakene allerede i desember 2014. Våren 2015 vedtok rådet retningslinjer for en ny driftsstøtteordning under Norsk kulturfond med årlig søknadsfrist i juni.

Det kom betydelige økninger i Kulturfondet til avsetningene for visuell kunst, litteratur og musikk i 2015. På bakgrunn av økningene opprettet Kulturrådet en ny arrangørstøtteordning for kunstnerdrevne visningssteder og kunstfestivaler. Økningen på musikkområdet var øremerket kor og vokalensembler. Med årets økning utgjør den samlede bevilgningen til kor og vokalensembler 34 % av ensemblestøtten. Økningen på litteratur gjorde at man etter at nye retningslinjer var vedtatt for en skjønnlitterær innkjøpsordning, kunne fortsette å sende ut samme antall eksemplarer av barne- og ungdomslitteratur som tidligere (1550).

I 2015 har Kulturrådet arbeidet med forenkling og samordning av støtteordningene under Kulturfondet slik at antallet er redusert fra 40 til 32. Målet er å sikre at fondets ordninger er best mulig tilpasset kunst- og kulturfeltets behov. På litteraturområdet ble støtteordningene til prosjekt, produksjon og formidling gjennomgått og ny struktur og nye retningslinjer vedtatt. På området Allmenne kulturformål ble det også vedtatt ny struktur, noe som bl.a. innebærer at fagområdet barne- og ungdomskultur fra 2016 ikke lenger har en egen avsetning. Avsetningen til barne- og ungdomskultur overføres til andre fagområder, slik at arbeidet med kunst og kultur for barn og unge blir en integrert del av Kulturrådets arbeid på samtlige fagområder.

Kulturrådet fikk også i 2015 fullmakt til å omdisponere midler fra Kulturfondet mellom kapitlene 320, 322, 323, 324, 326 og 328. Fullmakten ble benyttet til å flytte en rekke tiltak fra ett fagkapittel til et annet for slik å sikre riktig faglig plassering av tiltakene. Deler av prisjusteringen til Kulturfondet ble brukt til å styrke fagområdene litteratur, kulturvern og visuell kunst, og det ble også satt av midler til forsøksvirksomhet. Kulturrådets omdisponeringer fremgår av tabell 2.

Tabell 2. Fordeling av Norsk kulturfond 2015 på de enkelte budsjettkapitlene.

(Tall i hele 1000 kroner)	2014	2015 Prop. 1 S	2015 Rådets omdisp.	Plantall 2016
Kap 320 Allmenne kulturformål	60 744	78 737	70 046	59 793
Kap 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom	44 519	90 556	98 399	112 666
Kap 323 Musikkformål	177 397	258 221	257 858	355 319
Kap 324 Scenekunstformål	130 018	131 657	131 168	147 660
Kap 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	154 952	177 056	176 871	177 777
Kap 328 Museums- og andre kulturvernformål	9 600	29 487	31 372	32 003
Sum	577 230	765 714	765 714	885 218

Omtale av de enkelte budsjettkapitlene under Norsk kulturfond

Kap. 320 Allmenne kulturformål

Allmenne kulturformål skiller seg ut fra de øvrige kapitlene under Norsk kulturfond ved at selve avsetningen ikke samtidig er navnet på et definert fagområde. I tildelingsbrevet fra Kulturdepartementet for 2015 heter det at «avsetningen til allmenne kulturformål skal nyttes til tverrfaglige satsinger og ymse andre prosjekter». Rådet har de siste årene valgt å knytte dette til følgende: Forskning og utvikling, Rom for kunst, Andre formål og Barne- og ungdomskultur. Tre fagutvalg har behandlet søknader under ordningene: Faglig utvalg for rom for kunst og andre formål, Faglig utvalg for barne- og ungdomskultur og Forsknings- og utviklingsutvalget.

I forbindelse med implementering av ny strategi med virkning fra 2015 har Kulturrådet gjennomgått kapitlet allmenne kulturformål spesielt, og fra og med 2016 vil en ny struktur iverksettes for å følge opp strategien generelt og satsningsområdene spesielt. Den mest omfattende endringen som foreslås gjelder selve søknadsbehandlingen og vurderingsprosessen av søknader om støtte til barne- og ungdomskultur, som fra og med 2016 ikke vil ha egne utlysninger og eget fagutvalg. Forslaget innebærer generelt et mer oversiktlig fordelingsbudsjett under kapitlet og en klargjøring av hvilke typer virkemidler rådet har til rådighet. I avsnittene som følger vil det, der det er relevant, kort skisseres hvilke endringer som blir gjort i 2016 sammenlignet med 2015.

Tabell 3 Fordeling av midler under kap 320 Allmenne kulturformål 2015 (i 1000 kr)

	2014	2015	Plantall 2016 ¹
Barne- og ungdomskultur	21 317	21 800	3 950
Kulturbygg/Rom for kunst	22 490	18 000	22 015
Forskning og utvikling	2 485	2 600	3 000
Andre formål (fra 2016 Tverrfaglig tiltak)	13 522	13 184	8 121
Norsk kulturråds årskonferanse og ærespris	930	1 730	1 730 ²
Forsøksordning: Gjesteoppholdsstøtte	0	4 000	1 000
Forsøksordning: Aspirantordningen		2 042	2 079
Driftsstøtte	0	6 690	13 182
Til rådets disposisjon			4 716
Sum	60 744	70 046	59 793

¹Fra 2016 lyses ut midler fra en egen ordning for barne- og ungdomskultur, og plantallet som er lagt inn her består utelukkende av tilsagn gitt for 2016.

² I tillegg ble det omdisponert kr 1 260 000 til jubileum/årskonferanse og kr 350 000 til ærespris fra tidligere ubenyttede midler i tilsvarende saker.

Rom for kunst – kunstarenaer og kulturbygg

Mål 2015: På bakgrunn av rådets overordnede målsetning om å utvikle kunstens rolle og rom i offentligheten, er det en prioritert oppgave å imøtekomme samtidskunstens behov for produksjons- og formidlingsarenaer innenfor billedkunst, scenekunst, musikk, litteratur og tverrkunstneriske områder. Kulturrådet ønsker med rom for kunst å bidra til at det finnes infrastruktur for kunsten og tilgjengelighet for publikum ved å støtte produksjons- og formidlingsarenaer for profesjonell kunst på høyt nivå.

Tabell 4: Rom for kunst (Tall i hele tusen)

	2014	2015 ¹	Plantall 2016
Kulturfondets avsetning	22 490	18 000	22 015

¹ Avsetningen er i 2015 redusert med til sammen 5 076 000 sammenlignet med 2014 grunnet overflytting av Kulturkirken Jakob, kr 2 076 000, til Oslo kommune, og kr 3 000 000 som er overført eget koststed for forsøksordningen for Gjesteoppholdsstøtte for 2015 (tilsagn vedtatt i R 5/13).

Tabell 5: Søknader og tildelinger - Rom for kunst 2014-2015

	2014 ¹	2015
Antall søknader	138	111
Antall tildelinger	57	43
Søknadssum	122 119 421	75 735 684
Prosentvis tildeling av søknadssum	19	24

¹Tallene for 2014 inkluderer forsøksordningen Gjesteoppholdsstøtte for arenaer, som i 2014 var finansiert av avsetningene Rom for kunst (3 mill.) og Andre formål (1 mill.). Det var kun én tildelingsrunde for denne ordningen i 2014, da ble kr. 846 500 av midlene fordelt. Fra 2015 har forsøksordningen fått et eget koststed i Kulturfondets fordelingsbudsjett, og det rapporteres derfor i en egen tabell (se tabell 11). I 2015 er ordningen også finansiert av avsetningene Rom for kunst (3 mill.) og Andre formål (1 mill.).

Det er i 2015 gitt tilskudd til forprosjekter, mulighetsstudier og utviklingsprosjekter, etablering av nye arenaer, nybygg og ombygging, tilpasninger og oppgradering av eksisterende arenaer. Det er også gitt tilskudd til faglig utvikling ved enkelte arenaer. Vurdering av søknadene er gjort ut fra hovedsatsingene i fagområdets strategiplan for 2011-2015. Et satsningsområde har vært arenabehov for nye og ikke-institusjonaliserte uttrykksformer, tverrkunstnerisk praksis og tverrfaglig samarbeid. Kulturrådet er også oppmerksom på særlige arenautfordringer knyttet til de enkelte kunstområdene. Blant annet er det gitt støtte til arenaer med kunstfaglig profesjonell ledelse og kuratorisk visningspraksis innenfor visuell kunst, og til prøvelokaler og programmerende scener for dans og teater. Utvikling av arenaer for profesjonell og framtidsrettet kunstformidling for barn og ungdom har også vært høyt prioritert. Kunstnerisk og kulturfaglig innhold og kvalitet ved arenaene har vært særlig vektlagt i vurderingen av prosjektene. Det er videre lagt vekt på lokal/regional forankring og forankring i kunstmiljøene, samt geografisk fordeling. Gjennomføringsevne har vært et viktig perspektiv i vurderingene.

Oppsummering status

Fra rom for kunst-avsetningen har det siden 2006 vært gitt flerårig virksomhetsstøtte til bl.a. faglig og organisatorisk utvikling ved kunstarenaer (arenautvikling). Som et ledd i arbeidet med ny struktur for satsningsområdene under kapitlet allmenne kulturformål, har Kulturrådet vedtatt å avvikle denne satsningen fra og med 2016. Rom for kunst blir dermed en tydeligere ordning for tilskudd til bygg, oppgraderinger, tilpasninger, infrastruktur, et behov som også gjenspeiles i de fleste søknadene og tildelingene fra ordningen i 2015. Satsningen på faglig utvikling av arenaer er imidlertid spisset og videreført gjennom en forsøksordning for gjestekurator- og gjestekunstnerstøtte igangsatt i 2014.

I 2012 igangsatte Kulturrådet et større kunnskapsprosjekt om kunstarenaer og kulturbygg, i regi av Uni Rokkansenteret. Rapporten *Arena, kunst og sted* ble ferdigstilt og lansert høsten 2015. Hensikten med prosjektet har vært å få mer kunnskap om forholdet mellom etablering og drift av ulike typer produksjons- og formidlingsarenaer, og de behovene og ambisjonene som eksisterer i kunstfeltene selv. Utredningen har bl.a. bidratt med kunnskap om aktivitet, programmering, organisering og økonomi ved over hundre kunst- og kulturarenaer i Norge. Ut over dette prosjektet finnes det til nå nokså lite forskningsbasert kunnskap på areafeltet, og rapporten synliggjør både behov og muligheter for mer kunnskapsproduksjon om kunst- og kulturarenaer i Norge. Flere kunnskapsprosjekter som kan bidra til dette er under utarbeiding i Kulturrådet, blant annet evalueringer av forsøksordning for kunstnerstyrte visningssteder på visuell kunst og av den tverrfaglige forsøksordningen for gjesteppholdsstøtte. Videre planlegges en evaluering av arrangørstøtteordningen på scenekunst og en utredning om arrangørfeltet på musikkområdet.

De ulike kunstområdene er strukturert og organisert på forskjellige måter, og kunstfeltet er i stadig endring. For Kulturrådet er det en kontinuerlig utfordring å følge denne utviklingen tett, og bidra til at arenaene er så oppdaterte, relevante og hensiktsmessige som mulig i forhold til produksjon, presentasjon og formidling av mangfoldet av samtidens kunstuttrykk. Det vil også være viktig å ha god og mer systematisk dialog med ulike offentlige instanser på tilstøtende områder. En bedre kontakt vil kunne bidra til en tydeligere ansvarsfordeling og sikre at Kulturrådets midler fra rom for kunst virker bedre sammen med for eksempel lokale og regionale midler.

Forskning og utvikling

Mål 2015: Kulturrådets forsknings- og evalueringsarbeid skal utformes på en måte som gjør forskningsbasert kunnskap til et relevant beslutningsgrunnlag for Kulturrådet og for kulturlivet for øvrig. Forskningsvirksomheten skal være av høy faglig kvalitet og bygge på allmennvitenskapelige normer. Alle Kulturrådets kunnskapsprosjekter skal bygge på en undersøkende og udogmatisk holdning, og ivareta et bredt mangfold av kunnskapstradisjoner og perspektiver. Prosjektene nedenfor

er i hovedsak finansiert med midler fra FoU-avsetningen i fondet, men enkelte av prosjektene er også finansiert med bidrag fra andre fagavsetninger.

Tabell 6: Forskning og utvikling

(i 1 000 kr)

	2014	2015	Plantall 2016
Kulturfondets avsetning	2 485	2 600	3 000

Forskningsresultater

Kunst, kultur og kvalitet

Forskningsprogrammet har vært en hovedsatsning i 2015 og skal bidra til å styrke begrepsdannelse og refleksjon omkring kvalitetsvurderinger i kunst- og kulturlivet. Programmet skal kaste lys over mangfoldet av kvalitetsforståelser i samtiden, og har som mål å identifisere og diskutere perspektiver, begreper og teorier om forholdet mellom kunst, kultur og kvalitet. I 2015 ble den første publikasjonen ferdigstilt. Etter utlysning ble det behandlet 33 søknader om forskningsmidler, og 13 prosjekter fikk støtte. Programmet har lagt til rette for formidling gjennom egne nettsider der essays om kvalitet publiseres månedlig.

Bransjestatistikk for musikk og litteratur

Kulturrådet fikk i 2012 i oppdrag fra Kulturdepartementet å utarbeide en modell for å tallfeste omsetningen av norsk musikk. Målet var å utvikle en metodikk for å beskrive musikkbransjens innenlandske omsetning og eksporttall. Rapporter med tall for 2013 og 2014 ble ferdigstilt i 2015. Satsningen på bransjestatistikk er utvidet til å omfatte litteraturområdet, og rapport for 2013 ble ferdigstilt i 2015.

Litteratur i digitale omgivelser

Digitaliseringen av kulturlivet preger det skjønnlitterære feltet og kan føre til viktige endringer i hvordan litteratur produseres, distribueres, formidles og leses. Likevel er det et åpent spørsmål hvordan litteraturen tematisk og i sin form responderer på digitaliseringen. Kulturrådet iverksatte et forskningsprosjekt knyttet til dette temaet i 2012, og en første delrapport ble publisert i 2013. Hovedresultatet er forskningsmonografien *Litteratur og digitalisering* som lanseres våren 2016.

Kulturrådets historie

I anledning Kulturrådets jubileum i 2015 ble et bokprosjekt om Kulturrådets historie iverksatt, og høsten 2015 ble *Eit eige rom* lansert. Boka gir et innblikk i organisasjonens historie og er et viktig bidrag til å forstå mer om kulturpolitiske debatter de siste 50 årene og den samfunnskonteksten Kulturrådet er en del av.

Kirkemusikken i Norge på 2000-tallet

Kulturrådet har støttet kirkemusikk i mange år. Det er imidlertid begrenset kunnskap om kirkemusikkens utvikling, både med tanke på endringsprosessene som har ledet fram til dagens forhold og hva som vil betinge utviklingen fremover. I lys av disse utfordringene ble det iverksatt et forskningsprosjekt som har beskrevet og analysert utviklingen av kirkemusikkområdet på 2000-tallet. Boken *En ny kirkelyd?* blir lansert våren 2016.

Rom for og innramming av kunst

Det har over flere tiår blitt satset stort på bygging av nye kunst- og kulturarenaer i Norge. Store statlige, fylkeskommunale og kommunale ressurser er brakt inn i arbeidet med å utvikle ny infrastruktur for kunst og kultur. De to forskningsrapportene *Arena, kunst og sted ble* lansert i 2015, og har bidratt med kunnskap om aktivitet, programmering, organisering og økonomi ved over hundre kunst- og kulturarenaer.

Kunst! Makt!

Kulturrådet i samarbeid med Norges forskningsråd og Fritt Ord har tatt initiativ til en tverrfaglig forskningsatsning om maktproblematikk i norsk kunst i dag. Prosjektet skal spesielt studere kulturpolitiske og -økonomiske betingelser for kunst- og kulturproduksjon. Hovedpublikasjonen er planlagt utgitt i 2016.

Fri scenekunst i praksis

Kulturrådet har initiert et prosjekt om hvilke tendenser og problemstillinger som gjør seg gjeldende i det frie scenekunstheltet på 2000-tallet. I boken som ble utgitt våren 2015 drøftes ulike former for organisering av kunstneriske praksiser på scenekunstheltet, trekk ved kunstformens utvikling på 2000-tallet samt infrastruktur og rammebetingelser.

The Cultural Rucksack

Et engelsk sammendrag av forskningsrapporten *Den kulturelle skolesekken* ble publisert i 2015.

Evalueringer

Kulturrådet gjennomfører evalueringer av større og viktige utviklings- og forsøksprosjekter. Følgende evalueringer ble fullført eller iverksatt i 2015: Sceneweb og Danseinformasjonsens historieprosjekt, Kunstløftet 2012-2015 og Kunstnerstyrte visningssteder.

Formidlingsresultater

Kulturrådet legger vekt på å formidle ny kunnskap gjennom faglig diskusjon og distribusjon av publikasjoner. I 2015 ble seks større FoU-seminarer arrangert og til sammen 12 publikasjoner lansert.

Oppsummering status

Kunst- og kulturfeltet har i de senere årene blitt stadig mer komplekst. Antallet kunstnere har steget, og vi har vært vitne til både økende grad av institusjonalisering og profesjonalisering, men også et økt aktivitetsnivå i sektoren. I tillegg har det vært en utvikling i retning av styrket materiell infrastruktur gjennom etableringen av nye kulturarenaer og nye lokale og regionale kulturhus over en relativt kort tidsperiode.

Denne situasjonen øker presset på kulturpolitiske støtteordninger, og stiller større krav til en kunnskapsbasert forvaltning og kunnskap om effekten av kulturpolitiske virkemidler. Også utviklingen av nye kunstuttrykk, produksjons- og formidlingsformer og ikke minst nye samarbeidsformer i kunstlivet, krever oppdatert kunnskap.

Kulturrådets FoU-virksomhet skal være et kjernemiljø for kultursektorforskning og kunnskapsformidling, med tydelig relevans for kunstnere, andre relevante aktører, politikere og forvaltning. Kunnskapsprosjektene som iverksettes bidrar til å styrke kunnskapsgrunnlaget for kunst – og kulturpolitikken og dermed til å videreutvikle denne.

Kulturrådet er opptatt av å sikre kvalitet og relevans på det forsknings- og evalueringsfaglige arbeidet. Kulturrådet ser derfor med stor interesse på etableringen av nye forskningspolitiske virkemidler som forskningsprogrammet KULMEDIA i Norges forskningsråd og Nasjonalt kunnskapssenter for kulturnæringer ved Høyskolen i Lillehammer. Sammen med Kulturrådets FoU-virksomhet vil dette være tiltak som kan bidra til en reell styrking av kunnskapssituasjonen på kulturområdet. Kulturrådet er opptatt av å etablere godt samarbeid med disse miljøene for å sikre god arbeidsdeling og kunnskapsutveksling.

Rådet er opptatt av at den forskningspolitiske styrkingen av kultursektoren skal gjøre forskning til et mer relevant grunnlag for politikktutvikling og et tydeligere bidrag til kunnskap og forståelse for sektorens særskilte utfordringer.

Barne- og ungdomskultur

Mål 2015: Norsk kulturråds arbeid på området barne- og ungdomskultur bygger på en visjon om at alle barn og unge i Norge skal få oppleve nyskapende og engasjerende kunst og kultur av høy kvalitet. 2015 har vært et år preget av oppløftende kvalitet på søknader på begge avsetninger (Prosjektstøtte barn og unge og Kunstløftet), evaluering av Kunstløftet, og overføring av barn- og ungdomsporteføljen til de øvrige fagområdene i Kulturfondet.

Tabell 7: Barne- og ungdomskultur (Tall i hele tusen)

	2014	2015	2016 ¹
Prosjektstøtte	13 317	13 600	3950
Kunstløftet	8 000	8 200	
Driftsstøtte		3 533	
Sum avsetninger	21 317	25 333	3950

¹Avsetningen Barn og Ungdom er avvirket fra 1.1.2016, midlene i det avsatte plantallet er gitt som tilsagn tidligere.

Tabell 8: Søknader og tildelinger under avsetningen Barne- og ungdomskultur 2014-2015

	2014	2015
Antall søknader – avsetning ekskl. driftsstøtte	529	482
Antall tildelinger – avsetning ekskl. driftsstøtte	130	101
Søknadssum – avsetning ekskl. driftsstøtte	85 471 000	70 366 737
Prosentvis tildeling av søknadssum – avsetning ekskl. driftsstøtte	15 %	31 %
Antall søknader – driftsstøtte		8
Antall tildelinger – driftsstøtte		5
Søknadssum- driftsstøtte		8 107 000
Prosentvis tildeling av søknadssum – driftsstøtte		44 %
Prosentvis tildeling av søknadssum – totalt		32 %

Kunstløftets første evaluering (*Gi meg en K!* –Telemarksforskning 2012) presenterte i et avsluttende kapittel ulike scenarier for hvordan barne- og ungdomssatsingen best kunne ivaretas etter Kunstløftets avslutning. Disse og andre betraktninger om forholdet mellom segregerte forsøksprosjekter og regulære utlysninger og ordninger på fagområdene, var blant faktorene som ble vurdert når Faglig utvalg for barne- og ungdomskultur i september 2015 gikk inn for å utvikle eget utvalgt og egen avsetning for slik å sikre at kunst og kultur til barn og unge blir en integrert del av Kulturrådets arbeid på samtlige fagområder. Rådet tilsluttet seg forslaget og fagadministrasjonen igangsatte et større arbeid for overføring av midler, erfaringer og kunnskap til øvrige fagseksjoner og fagutvalg.

Etter offentlig utlysning leverte Telemarksforskning sin evaluering av Kunstløftets andre prosjektperiode (2012 – 2015), oktober 2015 (*Resultater fra NM i kunstløft* – Telemarksforskning 2015). Rapporten konkluderer med at Kunstløftet gjennom tilskuddspraksis, kommunikasjon og initiativ, har bidratt til en positiv utvikling i feltet. Evalueringen vil bli lansert på eget seminar i april 2016, og inngår som ett av flere nye bidrag til kunnskapsutvikling på fagområdet. Som et ledd i overføring av kunnskap om kunst og kultur for barn og unge internt i Kulturrådet, vil egne litteraturlister og fagrapporter bli overlevert samtlige fagseksjoner og fagutvalg første halvår 2016.

Faglig utvalg for barne- og ungdomskultur har i sitt siste virkeår særlig vektlagt prosjekter der unges egne ytringer gis rom i offentligheten, og der samarbeid med profesjonelle kunstnere genererer nye ideer og anerkjennelse av unges kreative behov. Det er gitt støtte til ledende miljøer (særlig på fagområdene visuell kunst og musikk) som understøtter denne tendensen med spenstige kunst- og formidlingsprosjekter. Interessen er også stor blant kunstnere for å jobbe med interaktive og deltagende prosjekter rettet mot målgruppen.

Kunstløftet har også i 2015 utgitt to aviser i et opplag på 41 000 eksemplarer distribuert med Morgenbladet og i egen forsendelse til bibliotek, kunstinstitusjoner, utdanningsinstitusjoner, abonnenter, etc. Med temaer som skjerming, sensur og estetisk kompetanse har tekster og intervjuer med unge bidratt til å aktualisere tendenser og utfordre normer om kunst for unge.

Faglig utvalg for barne- og ungdomskultur utlyste i 2014 midler til en mønstring i 2016 der estetiske, etiske og kognitive normer for unges kunstresepsjon sto som sentralt mål. Kulturrådet avsatte i september 2014 5 mill. kr til formålet, og et underutvalg med representanter fra flere fagutvalg innstilte prosjektet MOToffentlighet (nå TOpublic!) av de 18 innkomne søknadene. Mønstringen skal avvikles i mai-juni 2016 i Oslo.

Oppsummering status

Et kvalitativt godt kunst- og kulturtilbud for barn og unge har stått sentralt siden rådet første gang i 1985 avsatte egne midler til denne målgruppen, og i 1987 fulgte opp med å etablere et eget fagutvalg: Faglig utvalg for barne- og ungdomskultur. Som Mie Berg Simonsen eksemplifiserer og oppsummerer i innledningen til evalueringen *Danseprosjektet Isadora* (Kulturrådet 2008), har Kulturrådet vært en proaktiv bidragsyter til at både det pedagogiske og kunstneriske tilbudet i dag fremstår som kvalifisert, geografisk spredt og mangfoldig. Når resultatene etter disse tretti årene overføres til den ordinære fagporteføljen, er det med betydelig forpliktelse. Det er viktig at Kulturrådets fagadministrasjon integrerer resultatene av tidligere forsøksordninger i den løpende saksbehandlingen og arbeidet med fondets videre utvikling. For å få til dette vil administrasjonen ha en kvalifisert og dedikert medarbeider som støtter fagseksjonene i saksbehandlingen og følger utviklingen av tildelinger og i feltet.

Kunst og kultur for unge er preget av stabile infrastrukturelle ordninger som til en viss grad møter behovet for undervisning (Kulturskolen), egenaktivitet (UKM) og kunst (DKS). Det helhetlige kunst- og kulturtilbudet som formidles i disse ordningene har et betydelig utviklingspotensial bestående i samordning, nyskaping og kunnskapsutvikling. Det synes å være begrenset dialog mellom fagmiljøer som kvalitetssikrer tilbudet i disse ordningene, miljøer i det frie feltet, og kunstinstitusjoner som jobber for å styrke sitt barne- og ungdomstilbud. Kulturrådet ser det derfor som viktig at det finnes frie og søkbare prosjektmidler som kan stimulere til utveksling mellom disse miljøene og til utvikling av nye prosjektformer.

Andre formål

Mål 2015: Andre formål er Kulturrådets avsetning for tiltak som faller utenfor eller går på tvers av de øvrige kunstfeltene/fagområdene. Søknadene som kommer inn dreier seg i hovedsak om tverrfaglige prosjekter, festivaler og kulturarrangementer, men kan også gjelde nye og uetablerte kunst- og kulturuttrykk eller seminarer, publikasjoner, fotoutstillinger og dokumentarfilmer med et klart kunst- eller kulturfaglig innhold. Handlingsplanen for andre formål 2015 legger særlig vekt på kulturelt mangfold og tverrfaglige utfordringer. Virkemidlene for å oppnå formålene for ordningen er primært å prioritere blant søknadene som kommer inn.

Tabell 9: Andre formål 2014-2015

	2014	2015	(i 1000 kr) Plantall 2016
Andre formål	6 060	8 777	8 121
Overførte tiltak – post56 ¹	6 662	4 407	0
Driftsstøtte		3 103	8 144
Sum	12 722	16 287	16 265

¹ I 2015 ble tre overførte tiltak med tilhørighet på musikkfeltet overført fra koststed 2601 Andre formål til koststeder på musikk.

Tabell 10: Søknader og tildelinger under andre formål 2014-2015

	2014	2015
Antall søknader - avsetning ekskl. driftstøtte	232	132
Antall tildelinger - avsetning ekskl. driftstøtte	28	34 ¹
Søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	43 158 920	27 587 693
Prosentvis tildeling av søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	29 %	48 %
Antall søknader – driftstøtte		16
Antall tildelinger – driftstøtte		3
Søknadssum – driftstøtte		20 791 000
Prosentvis tildeling av søknadssum – driftstøtte		15 %
Prosentvis tildeling av søknadssum – totalt		34 %

¹7 av tildelingene er tilsagn som er gitt før 2015

Av 34 bevilgninger i 2015 gikk 12 til prosjekter som bidrar til å fremme kulturelt mangfold og internasjonalisering av norsk kunst- og kultur. Det er også gitt støtte til fem prosjekter som bidrar til talentutvikling og mer mangfoldig rekruttering til kunst- og kultursektoren. To av disse prosjektene gir talentfull ungdom mulighet til å utvikle seg kunstnerisk i samarbeid med profesjonelle kunstnere og produksjonsmiljøer, mens ett prosjekt har hatt som formål å utvikle gode utviklings- og visningsmuligheter for unge, nyetablerte nordiske kunstnere.

I 2015 har utvalget arbeidet med en omlegging av ordningen for andre formål, og fra 2016 vil ordningen skifte navn til tverrfaglige tiltak. Ordningen vil ha som formål å fange opp tiltak og prosjekter som har høy grad av tverrfaglighet og som ikke egner seg for vurdering innenfor de etablerte støtteordningene på de ulike fagområdene, og vil særlig prioritere prosjekter som bidrar til kompetansebygging og langsiktig utvikling på kunst- og kulturfeltet, men også til dynamikk, eksperimentering og fornyelse.

Driftsstøtte

På området allmenne kulturformål (ikke inkludert virksomheter som arbeider særskilt med barn og unge) kom det inn 16 søknader om driftsstøtte for 2015, hvorav 11 mottok støtte under post 74 i 2014. Av disse ble sju overført til andre kapitler i statsbudsjettet for 2015. For de øvrige virksomhetene la rådet særlig vekt på hvorvidt de bidrar til å fremme kulturelt mangfold og internasjonalisering, og i hvilken grad de bidrar til faglig utvikling på kunst- og kulturfeltet. Ingen nye virksomheter fikk tilslag på søknad om driftstøtte. For ett av tiltakene ble det i 2015 igangsatt en utfasing av tilskudd (Norske Festivaler SA), da rådet ikke ser at virksomheten i tilstrekkelig grad bidrar til faglig og kunstnerisk utvikling på festivalfeltet til at det bør prioriteres innenfor de stramme budsjetttrammene på driftsstøtteordningen.

Forsøksordninger

Kulturrådet har gjennom sin oppbygning en unik mulighet til å samle kunnskap og kunne se kunst- og kulturfeltet under ett, noe som gir et godt grunnlag til å drive forsøksvirksomhet gjennom egne utlysninger knyttet til særskilte satsinger. I sin nye strategi har rådet bestemt seg for å styrke og tydeliggjøre slike initiativ. I 2015 var ble det utlyst midler gjennom to slike forsøksordninger.

Gjesteoppholdsstøtte for arenaer

Tabell11: Gjesteoppholdsstøtte for arenaer 2014-2015

(Tall i hele tusen)

	2014	2015	Plantall 2016
Kulturfondets avsetning	4 000	4 000	1 000 ¹

¹ Samlet avsetning til forsøksordningen i 2016 vil bli kr 3 530 700, da kr 2 530 700 satt av til samme formål fra 2014/2015 gjenstår. Av disse er kr 500 000 avsatt til evaluering av forsøksordningen.

Tabell 12: Søknader og tildelinger - Gjesteoppholdsstøtte for arenaer 2014-2015

	2014 ¹	2015
Antall søknader	32	102
Antall tildelinger	8	36
Søknadssum	8 038 740	19 880 762
Prosentvis tildeling av søknadssum	50	20

¹Tallene for 2014 ble rapportert under Rom for kunst/kulturbygg, og det var kun én tildelingsrunde for denne ordningen i 2014. Fra 2015 har forsøksordningen fått et eget koststed i Kulturfondets fordelingsbudsjett, og det rapporteres derfor i en egen tabell. Det har vært tre tildelingsrunder i 2015.

Som et ledd i Kulturrådets satsning på faglig utvikling av arenaer, ble det i 2013 vedtatt å sette av til sammen 8 mill. kr fra avsetningene rom for kunst og andre formål for perioden 2014-2015 til å etablere en forsøksordning for gjestekurator- og gjestekunstnerstøtte. Formålet med forsøksordningen er å gi kunst- og kulturarenaer innen alle Kulturrådets kunstområder mulighet til å invitere og honorere høyt kvalifiserte kuratorer, programskapere, kunstnere eller andre fra inn- og utland til opphold og samarbeid om programutvikling og/eller kunstprosjekter på arenaen, og dermed bidra til å styrke arenaenes muligheter for utvikling av innhold og programmeringskompetanse. Det er et mål at ordningen skal bidra til å styrke og utvikle programtilbud på høyt kunstnerisk nivå for et allment publikum, og bidra til kunstnerisk og faglig utvikling av produksjon og formidling i kunst- og kulturarenaene. Videre er det et mål at ordningen skal stimulere til økt internasjonalt samarbeid og utveksling, og dermed bidra til internasjonalisering av kunsten på arenaer i Norge. Tilskudd fra ordningen dekker honorar, reise- og oppholdskostnader for gjestende kunstnere/kuratorer.

Gjennom forsøksordningen er det i 2015 gitt støtte til gjesteopphold hos et bredt utvalg av arenaer innen de fleste kunstfelt: kunsthaller og kunstsentre, festivaler og arrangører, foreninger, fagmiljøer/organisasjoner, produserende og formidlende institusjoner, museer, kommuner, kulturhus m.m. Det er en hovedvekt av søknader fra det visuelle feltet, og også en stor andel som representerer arenaer med en tverrkunstnerisk eller tverrfaglig profil. Det er gitt støtte til opphold for både kuratorer/programskapere og kunstnere, og ofte kombineres rollen ved at kunstnere inviteres til opphold for å jobbe med både egne kunstprosjekter, og med programskaping og kuratering. Fagutvalg og råd har i vurderingen av søknadene prioritert prosjekter der gjesteopphold skal bidra til å styrke og utvikle innhold og kunstfaglig formidlingskompetanse ved arenaen, for eksempel gjennom slike samarbeid om programutvikling og kuratering, eller gjennom samarbeid mellom gjestekunstnere/gjestekuratorer og lokale kunstnere eller andre aktører. Mens noen prosjekter omfatter opphold for en kunstner/kurator, er det også gitt støtte til arenaer som har invitert grupper av kunstnere eller både kunstnere og kurator til felles opphold, eller som har fått støtte til flere opphold som skal gjennomføres over en lengre periode. Mange av prosjektene som har mottatt støtte involverer internasjonale kunstnere og/eller kuratorer, og elementer som internasjonalt samarbeid og utveksling av kunstfaglig kompetanse i Norge er også vektlagt i prioriteringene til utvalg og råd.

Etter relativt kort virketid, samt med mål om å nå ut til flere aktuelle arenaer, har Kulturrådet vedtatt å videreføre forsøksordningen med to søknadsfrister i 2016. Det skal utarbeides et opplegg for evaluering av forsøksordningen, et evalueringsarbeid som planlegges gjennomført høsten 2016.

Aspirantordningen

Tabell13: Aspirantordningen 2014-2015 (Tall i hele tusen)

	2014	2015	Plantall 2016
Kulturfondets avsetning	2 000	2 042	2 079

Tabell 14: Søknader og tildelingen - aspirantordningen

	2014	2015
Antall søknader	33	27
Antall tildelinger	7 ¹	6
Søknadssum	10 890 000	8 910 000
Prosentvis tildeling av søknadssum	18 ²	23

¹Inkluderer ett stipend fra Kulturnæringsstiftelsen Nord-Norge

²Inkluderer ikke stipendet fra Kulturnæringsstiftelsen Nord-Norge

Formålet med Aspirantordningen er å bidra til at kulturinstitusjonene speiler mangfoldet i befolkningen ved i større grad å rekruttere kandidater med variert kulturell og sosial bakgrunn. En mer mangfoldig personalprofil i kulturvirksomhetene vil bidra til å fremme nye impulser og stimulere til nytenking og utvikling i alle deler av sektoren. I tillegg vil ordningen gi unge talenter mulighet til å utvikle og kultivere talentene sine, lære hvordan institusjonene arbeider og få tilgang til viktige kontakter og nettverk. Kontakt med kunst- og kulturfeltet viser at det er stort behov for arrangør- og produsentkompetanse, og det blir derfor anbefalt at ordningen også kan omfatte hospitering innenfor administrasjon, produsent- og arrangørvirksomhet. Profesjonelle kunstneriske virksomheter kan etter søknad få tilskudd til å ansette nyutdannede kunstnere eller kulturarbeidere som er i etableringsfasen, i en aspirantstilling for ett år.

Målgruppen for aspirantordningen er nyutdannede kunstnere, kulturarbeidere med kunstfaglig grunnutdanning eller personer med tilsvarende kompetanse.

Avsetningen i 2015 var på 2 mill. kr og det ble tildelt seks stipend av totalt 27 søkere: Fotogalleriet, Oslo; Henie-Onstad Kunstsenter, Bærum; Det Andre Teatret, Oslo; Stormen bibliotek, Bodø; Vest-Telemark Museum, Eidsborg samt Nasjonalmuseet for kunst, avd. arkitektur, Oslo.

Oppsummering status

Flere tendenser i samtidskunsten går i retning av oppløsning og overskridelse av tradisjonelle institusjonaliserte skiller (sosialt, kulturelt og mellom kunstnere, verk og publikum), og fra 2016 vil fagutvalgene for hvert enkelt kunstfelt i større grad enn tidligere forpliktet til å tenke tverrfaglighet, formidling, kulturelt mangfold, arenautvikling, og barn og unge som en naturlig del av sine respektive ansvarsområder. Denne strategiske omleggingen av forvaltningen av midlene til tverrfaglige og målgruppeorienterte ordninger som har vært plassert på allmenne kulturformål, må følges nøye opp i det videre.

En prioritert oppgave i tida framover er å sikre kvalitet i arbeidet med vurdering og analyse på tvers av kunst- og kulturfeltene og fortsette arbeidet med å innrette midlene under tverrfaglige tiltak på måter som setter Kulturrådet i stand til å respondere hensiktsmessig og treffsikkert på utviklingstendenser og behov i kunst- og kulturfeltet.

Det er behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget omkring hvordan ulike aktører på feltet allmenne kulturformål fungerer og bidrar til å oppfylle de overordnede kulturpolitiske målene – å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, samt fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse. I den sammenheng er det sentralt å avklare hva som er bærekraftig og hensiktsmessig dimensjonering av virksomhetsstøtte versus prosjektstøtte under allmenne kulturformål.

Kulturrådets 50-årsjubileum, årskonferanse og ærespris

Kulturrådet ønsket å benytte 50-årsjubileet til å synliggjøre den store utviklingen som har foregått på kunst- og kulturfeltet og i kulturpolitikken i Norge siden 1960-tallet, diskutere hvilken rolle Kulturrådet har spilt som kultur- og samfunnsaktør i perioden, og vise hvilken internasjonal kontekst Kulturrådets arbeid inngår i. Jubileet skulle berøre hele landet, og at kunst- og kulturfeltet skulle stå i fokus.

Jubileet har blitt markert på flere vis. Noe ble gjort innenfor eksisterende administrative budsjetttrammer og i tilknytning til løpende eller planlagte arrangementer i ulike deler av organisasjonen. Rådet prioriterte i tillegg betydelige midler for å få til noen ekstraordinære satsninger. Boken om Kulturrådets historie var ett viktig prosjekt, omtalt under FoU-avsnittet. I tillegg prioriterte rådet å gi Kulturrådets årskonferanse og utdelingen av æresprisen et ekstraordinært løft dette året.

Kulturrådets årskonferanse i Harstad

Den 4.-5. november ble årskonferanse avholdt i Harstad, byen som huser en av de første Kulturråds-satsningene, Festspillene i Nord-Norge. Omkring 430 deltakere og medvirkende tok del i den to dager lange konferansen der temaet var *Inn til kjernen – verdien av kunst og kultur*. Rådet satset ekstra ressurser på et utvidet konferanseprogram, flere gode innledere og paneldeltakere enn vanlig, kunstpresentasjoner og bestillingsverk som var med å kommentere både konferansetematikken og Kulturråds-historien, og også på strømming av høy kvalitet til interesserte som ikke kunne delta. I tillegg var det lagt ekstra arbeid i å få til en stor jubileumsmottakelse for deltakerne i industrihallen Skroghallen.

Nykommerpris og ærespris

I jubileumsåret ønsket rådet å gjøre noe spesielt med pristildelingen. For det første ønsket de å dele ut en nykommerpris, i tillegg til den vanlige æresprisen. Videre ville rådet invitere allmennheten til å være med å foreslå kandidater til æresprisen.

Nykommerprisen skulle gå til en uetablert kunstner, etter forslag fra Kulturrådets mange fagutvalg. Rådet vedtok å tildele prisen til billedkunstner Shwan Dler Qaradaki, og pekte særlig på betydningen av filmarbeidene der kunstneren tar utgangspunkt i sin egen livshistorie og flukt fra irakisk Kurdistan. Prisen ble delt ut under jubileumsmottakelsen i Harstad 4. november.

Til selve æresprisen kom det inn 90 forslag til kandidater via Kulturrådets nettsider. Rådet valgte å tildele prisen til Skulpturlandskap Nordland, et prosjekt etablert i 1992, som omfatter 36 skulpturer plassert utendørs i 35 kommuner. Rådet la vekt på hvordan prosjektet har fordret samarbeid mellom mange parter for å kunne realiseres, og at det har evnet å inkludere både lokale, regionale, og internasjonale perspektiver underveis i utviklingen. Prisen ble delt ut til Nordland fylkeskommune den 14. desember i det nye Stormen bibliotek og konserthus i Bodø.

Det er utarbeidet en egen rapport for jubileumsåret – se vedlegg 1.

Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom

Mål 2015: Norsk kulturråd skal bidra til høy kvalitet og mangfold i samtidskunsten, og å styrke formidlingen slik at den profesjonelle kunsten får en tydeligere plass i samfunnet. Det er en sentral oppgave å bidra til refleksjon omkring kunstneriske og kulturelle endringsprosesser, samt utvikling av nye kunstneriske produksjonsmåter, samarbeidsformer og formidlingsstrategier for et sammensatt publikum. Kulturrådet skal gjennom sin tildelingspraksis ivareta mangfold og representativitet i kunstfeltet.

Tabell15: Fordeling av midler til visuell kunst

(Tall i hele tusen)

	Avsetning 2014	Avsetning 2015	Plantall 2016
Ymse tiltak	28 599	26 766	23 457
Kunst og ny teknologi	2 680	2 000	1 500
Utstyrstøtte fellesverksteder	1 000	1 000	1 500
Utstillingsstøtte – kunstnere i etableringsfase	1 800	2 000	2 500
Kunsthøstfestivaler	2 000	0	0
Arrangørstøtte for kunstnere drevne visningssteder og kunsthøstfestivaler	0	15 000	15 000
Overførte tiltak	8 440	9 190	0
Driftstøtte	0	42 443	61 579
Overført knutepunktinstitusjon	0	0	7 130
Sum avsetninger	44 519	98 399	112 666

Tabell16: Søknader og tildelinger - visuell kunst 2014-2015

	2014	2015
Antall søknader – avsetning ekskl. driftstøtte	1 274	1 345
Antall tildelinger – avsetning ekskl. driftstøtte	330	483
Søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	195 103 309	213 044 062
Prosentvis tildeling av søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	23 %	26 %
Antall søknader - driftstøtte		43
Antall tildelinger - driftstøtte		26
Søknadssum - driftstøtte		98 483 792
Prosentvis tildeling av søknadssum -driftstøtte		43 %
Prosentvis tildeling av søknadssum - totalt		32 %

Arrangørstøtte for kunstnere drevne visningssteder og kunsthøstfestivaler

Avsetningen til billedkunst og kunsthåndverk ble i 2015 økt med 8 mill. kroner til arrangører i det visuelle kunstfeltet. Kulturrådet opprettet en ny arrangørstøtteordning for kunstnere drevne visningssteder og kunsthøstfestivaler, med målsetting å styrke arrangører i det visuelle kunstfeltet utenfor de etablerte institusjonene. Arrangørordningen bygger videre på den treårige prøveordningen for kunstnerstyrte visningssteder og den tidligere avsetningen til kunsthøstfestivaler. Ordningen skal bidra til økt kvalitet og større forutsigbarhet i programmering, planlegging, utvikling og drift, stimulere til visning av nasjonal og internasjonal samtidskunst og stimulere til nyskapende formidlingsmåter for et sammensatt publikum. Arrangørstøtteordningen ble lyst ut med søknadsfrist 2. juni 2015 og samlet ble det bevilget 15 mill. k til formålet i 2015.

Evalueringen av prøveordningen for kunstnere drevne visningssteder er igangsatt i 2015 og forventes ferdigstilt våren 2016.

Driftstøtte

Fra 2015 er driftstøtte (tidligere post 74) lagt inn i Kulturfondets post 55. For billedkunst og kunsthåndverk innebærer dette tilskudd til 26 institusjoner. Gjennom ansvar for driftstøtte over post 55 og etablering av en ny arrangørstøtteordning, har Kulturrådet i større grad enn tidligere fått mulighet til å se institusjoner, kunstnerskap og publikum i det visuelle kunstfeltet i et helhetlig perspektiv.

Utstillinger

Utstillingssøknader fra enkeltkunstnere utgjør en betydelig andel av prosjektene som mottar tilskudd fra avsetningen. Det er gitt tilskudd til 223 større og mindre utstillinger fordelt på mange ulike typer visningssteder over hele landet. Blant annet er det gitt utstillingsstøtte til 82 kunstnere i etableringsfasen. Utstillingene representerer stor variasjon i uttrykk og Kulturrådet registrerer både en økning i prosjektenes kvalitet og antall søknader. Denne utviklingen kan sees i sammenheng med Kulturrådets satsing på langsiktige tilskudd til kunstnerstyrte visningssteder, kunsthøstfestivaler og programmeringsstøtte til kunsthaller/ større kunstforeninger de siste årene.

Kunstfaglige publikasjoner og seminarer

For å styrke kritisk refleksjon, formidling og dialog omkring den visuelle kunsten og dens plass i offentligheten, støtter Norsk kulturråd blant annet kunstfaglige publikasjoner og seminarer. Det er samlet gitt tilskudd til 61 publikasjoner som inkluderer faglitteratur, artists' books, fotobøker, utstillingskataloger, tidsskrift, fanziner og plakatsierier. Utviklingen de siste årene vitner om styrket kvalitet og økt produksjon, blant annet av fotobøker, samt teoretiske tekster om kunsthåndverk, performance og kuratorrollen. Det er gitt støtte til 8 manusutviklingsprosjekter.

Kunst og teknologi

Tilskuddsordningen for kunst og ny teknologi har endret navn og retningslinjer i løpet av 2015, og den heter nå *Kunst og teknologi*. Ordningen har som formål å støtte utforskende kunstneriske uttrykk som skapes ved hjelp av teknologi, eller som på andre måter forholder seg til teknologiske metoder eller til teknologiutviklingens betydning for kunsten og samfunnet. I 2015 ble det behandlet 132 søknader, og 2 mill. kr ble bevilget til 39 prosjekter.

Arkiv og kompetansesenter/-nettverk for videokunst

Kulturrådet igangsatte et treårig pilotprosjekt for arkivering og bevaring av videokunst høsten 2012. Pilotprosjektet ble avsluttet høsten 2015, og leveransen var en database med registrerte og digitaliserte filmer og en rapport med anbefaling for fremtidig organisering og drift av et nasjonalt videokunstarkiv. Med utgangspunkt i sluttrapporten og anbefalingen vil Kulturrådet vurdere videre forvaltning av materialet og prosjektet.

Oppsummering status

Driftsstøtte

Noe av behovet for langsiktig og forutsigbar finansiering i det visuelle kunstfeltet er imøtekommet gjennom bevilgningen av 8 mill. kr i statsbudsjettet for 2015 til etablering av en arrangørstøtteordning for kunstnerdrevne visningssteder og kunstfestivaler. Bevilgning på 5,5 mill. kr til kunsthaller og større kunstforeninger for 2016 har også bidratt til langsiktig driftsfinansiering av flere regionale visningssteder. Men disse og flere andre av de 33 institusjonene på Kulturrådets driftstøtteordning innen visuell kunst, er fortsatt underfinansiert og det er et betydelig behov for friske midler til produksjon, utstillingsvederlag og kunstnerhonorar.

Kunnskapsproduksjon

De store endringene i det visuelle kunstfeltet de siste 15 årene; utvikling av nye uttrykk, nye produksjons- og formidlingsformer, nye kunstnerroller og nye formidlingsarenaer, har skapt et behov for kunnskapsproduksjon. Til tross for stor aktivitet og høy kvalitet er dette kunstfeltets betydning lite synlig i en større samfunnskontekst. Det er derfor viktig at utviklingen i feltet dokumenteres, analyseres og formidles gjennom utredninger og evalueringer, samt systematisk innhenting av statistisk materiale. Det er blant annet behov for ny kunnskap om kunstens publikum og ulike kunststoffentligheter, om de regionale kunstarenaene og om internasjonaliseringen av det visuelle kunstområdet.

Bevaring og dokumentasjon

I dag eksisterer det ingen plan, infrastruktur eller ansvarlig institusjon som sikrer en systematisk innsamling, bevaring, dokumentasjon, arkivering og distribusjon av "ikke-varige" eller elektroniske kunstuttrykk, som videokunst, performance, lydkunst og nettkunst. Kulturrådet har igangsatt et treårig pilotprosjekt mht. bevaring og dokumentasjon av videokunst, som nå er avsluttet. Det er en utfordring å finne hensiktsmessige løsninger for videre forvaltning av Videokunstarkivet, men her er det også behov for en større nasjonal satsing og koordinering av relevante fagmiljøer og institusjoner når det gjelder samtidskunstens bevarings- og dokumentasjonsbehov generelt.

Kap. 323 Musikkformål

Mål 2015: Kulturrådets mål for musikkområdet er å styrke mangfoldet av musikkproduksjon på høyt nivå, øke tilgjengelighet og formidling for publikum, samt utvikle kunnskap og kompetanse om musikkfeltet. Dette er i tråd med tildelingsbrevets krav om at bevilgningene fra rådet skal legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike kunst- og kulturuttrykk. I tillegg vil en rapportere på særskilt nevnte elementer i tildelingsbrevet: *økning av rammen for ensemblestøtten til kor på høyt nivå, og økning av tilskuddet til Oslo Int. Kirkemusikkfestival.*

Tabell 17: Fordeling av midler til musikkformål

(i 1000 kr)

	Avsetning 2014	Avsetning 2015	Plantall 2016
Musikkfestivaler	45 000	47 959	48 808
Innkjøpte fonogram/publiseringsstøtte	22 100	22 564	22 970
Musikkensembler	28 793	41 517	48 264
Kirkemusikkordningen	8 020	8 188	8 335
Arrangørstøtte	28 000	28 588	29 102
Musikerordningen	16 300	16 642	16 940
Andre formål musikk	29 124	31 035	33 940
Driftsstøtte	0	61 379	63 260
Overført knutepunktinstitusjon	0	0	83 700
Sum avsetning	177 397	257 858	355 319

Tabell 18: Søknader og tildelinger på musikkområdet 2014-2015

	2014	2015
Antall søknader avsetning– ekskl. driftstøtte	3213	3576
Antall tildelinger – avsetning ekskl. driftstøtte	1140	1300
Søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	496 895 000	533 921 749
Prosentvis tildeling av søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	36 %	48 %
Antall søknader – driftstøtte		46
Antall tildelinger – driftstøtte		28
Søknadssum – driftstøtte		195 661 607
Prosentvis tildeling av søknadssum – driftstøtte		31 %
Prosentvis tildeling av søknadssum – totalt		35 %

Tabell 19: Innvilgede søknader fra tilskuddsordningene i musikk 2014-2015

	2014	2015
Musikkfestivaler	90	98
Innkjøpte fonogram/publiseringsstøtte	247	252
Musikkensembler	60	65
Kirkemusikkordningen	63	65
Arrangørstøtte	214	303
Musikerordningen	221	203
Andre formål musikk	245	312
Driftsstøtte		28
Sum	1140	1328

Kulturrådet har et stort og bredt sammensatt ansvar på musikkområdet og gir gjennom ulike støtteordninger tilskudd til produksjon (bestillingsverk til komponister, tilskudd til utøvere og til musikkprosjekter), formidling (arrangører og festivaler), samt dokumentasjon, innspilling og publisering av innspilt musikk. I 2015 har Kulturrådets tilskudd på musikk bidratt til opprettholdelse og utvikling av et mangfold av produksjon og formidling på et høyt kvalitetsnivå.

Skapende musikkproduksjon og utøvende virksomhet

Tilskuddene til bestillingsverk bidrar vesentlig til at det skapes og urframføres ny musikk. Det skapes også betydelig musikk gjennom ulike utøverkonstellasjoner, studioarbeid og digitale plattformer. I 2015 har Kulturrådet utvidet støtten til bestillingsverk til en samlet *tilskuddsordning for bestillingsverk og musikkproduksjon*. Dette skal gi flere mulighet til å søke tilskudd til å skape verk og produksjoner. En forutsetning for tilskudd fra den nye ordningen er at musikken blir framført, og at det finnes en plan for videre formidling. Ordningen skal stimulere til at det skapes flere større og gjennomarbeidede musikkproduksjoner som kan formidles og gjenbrukes på større konsertscener rundt omkring i landet. En vil først kunne se virkninger av den nye ordningen i 2016.

Det store antallet tilskudd til musikkensembler, grupper, kor og orkestre bidrar også vesentlig til mulighetene for musikere, musikalske ledere og komponister til utvikling av sin musikk, samspill, framføringspraksiser og konsertformidling. Etter tilførsel av øremerkete midler (10 mill. kroner) til kor innenfor ensemblestøtten, har mange kor og vokalensembler relativt god økonomi, mens flere instrumentalsembler burde hatt høyere bevilgninger og utviklingsmulighet. De samlede bevilgningene til kor og vokalensembler utgjør 34 % av ensemblestøtten i 2015. Det finnes ikke fullstendig rapporter på antallet konserter og publikum for ensemblestøtte og musikerordningen, men estimerer basert på kjennskap til antall konserter pr. bevilgning, tilsier et samlet konsertomfang på mellom 2000 og 3000 som et resultat av musikerordningen og ensemblestøtten.

Arrangører og festivaler

De store ordningene til arrangører og musikkfestivaler bidrar fortsatt til å fylle de viktigste arenaene og møteplassene for musikerne, musikken og publikum. Kulturrådet prioriterer arrangører med høyt kunstnerisk innhold i programmeringen, helårlig virksomhet, og evne til langsiktig planlegging. Med økte midler i ordningene de siste årene, øker også omfanget av konserter. De samlede konsertinntektene i Norge har økt med 21 % fra 2012 til 2014 (Musikk i tall 2014). Kulturrådet vil i 2016 sette i gang en systematisk kartlegging og analyse av egne tildelinger, og planlegger også en utredning av arrangørfeltet for øvrig. Undersøkelsen skal bl.a. gi indikasjon på i hvilken grad økningen i avsetningen til arrangører har bidratt til økning i omfanget av konserter.

Dokumentasjon, innspilling og publisering av musikk

Gjennom tilpasning og utvikling av støtteordningene til publisering og innspilling av musikk bidrar Kulturrådet til at ny musikkproduksjon blir utgitt, og at ny og eldre musikk og utøvertradisjoner blir dokumentert. Kulturrådet arbeider kontinuerlig med utvikling av disse ordningene og undersøker hvordan de kan tilpasses endringer som for eksempel nye utgivelsesformer, og distribusjonsmedier og kanaler for salg.

Økning til kor innenfor ensemblestøtten, og øremerket økning til Oslo Int. Kirkemusikkfestival på festivalstøtteordningen.

For 2015 ble det gitt økning i ensemblestøtten med 10 mill. kroner til kor på høyt nivå. Økningen gitt av Stortinget til Kulturrådet er del av en samlet statlig satsing på kor- og vokalfeltet i 2015 med om over 20 mill. kroner i friske midler. Kulturrådet lyste ut 10 mill. kroner for 2015 til ensemblestøtte til kor og vokalensembler februar 2015. Tilskuddene har bidratt til betydelige økninger til profesjonelle kor og vokalensembler. To tildelinger har gått til etablering av profesjonelle kor i Trondheim og Tromsø, som skal medvirke i produksjoner med de to regionenes orkesterinstitusjoner (TSO og NOSO). Etableringene bidrar til regionalisering av den profesjonelle vokalmusikken i Norge, slik at det fra 2016 finnes profesjonelle kor/vokalensembler i Oslo, Bergen Trondheim og Tromsø.

For 2015 ga Stortinget en øremerket økning på 2 mill. kroner til Oslo Int. Kirkemusikkfestival. Økningen er gitt som tillegg til Kulturrådets egen prioritering av tilskudd til festivalen på festivalstøtteordningen med 1,6 mill. kroner. Med denne øremerkingen har Kulturrådet ikke kunnet vurdere behovet for den summen som dette samlede tilskuddet utgjør (3,6 mill. kroner), selv om det er åpenbart at festivalen har hatt stor nytte av de ekstra midlene.

Oppsummering status

Den betydelige utviklingen i det profesjonelle nivået i musikkproduksjon i Norge skaper økt nasjonal og internasjonal etterspørsel, og publikums krav til at musikken og framføring skal ha høy kvalitet og bety noe i offentligheten øker tilsvarende. Det er viktig at Kulturrådets kompetanse i råd, fagutvalg og administrasjon er tilstrekkelig til å identifisere endringer og nye kvaliteter i musikkfeltet, slik at vi kan bidra til en utvikling i tråd med disse kravene. For å utvikle tilskuddsordningene må Kulturrådet innhente kunnskap i form av kvantitative data, utredninger og analyser som beskriver virkninger av tilskudd og prioriteringer, avsetninger og innretning av ordninger. Den planlagte undersøkelsen av arrangørfeltet vil være et viktig bidrag til kunnskapsinnhenting. Kulturrådet vil også følge utviklingen av kunstnerisk produksjon som resultat av den nye ordningen for bestillingsverk og musikkproduksjon. Behovet for økning av avsetningen til denne ordningen vil bli tema i budsjettøknad for Kulturfondet for 2017.

Kap. 324 Scenekunstformål

Mål 2015: På fagområdet scenekunst har Kulturrådet som mål å:

- legge til rette for eksperimentering, utforskning, nyfortolkning og samarbeid på tvers av uttrykksformer og sjangre
- bidra til å styrke scenekunstfeltets kunstneriske og faglige nivå
- styrke vilkårene for den frie scenekunsten kunstnerisk og økonomisk, samt å bidra til videreutviklingen av en hensiktsmessig infrastruktur for produksjon og formidling
- bidra til at scenekunst på høyt nivå når publikum ved å styrke formidlingen av samtidens scenekunstuttrykk på et mangfold av arenaer i inn- og utland.

Tabell 20: Fordeling av midler til scenekunstformål

(i 1000 kr)

	Avsetning 2014	Avsetning 2015	Plantall 2016
Forprosjekt scenekunst	5 000	5 000	5 500
Fri scenekunst - dans	23 500	23 000	24 000
Fri scenekunst - teater	29 000	27 500	28 214
Basisfinansieringen av frie scenekunstgrupper	37 500	40 500	47 000
Formidling av scenekunst/gjestespill	7 487	7 500	8 100
Regionale kompetansesentra for dans	4 100	4 500	4 700
Arrangørstøtte	7 000	8 500	9 500
Andre scenekunsttiltak	3 800	3 848	5 836
Overførte tiltak post 56	12 632	6 133	2 790
Evalueringer		400	800
Driftstøtte	0	4 287	7 018
(Overført knutepunktinstitusjon)			4 202
Sum	130 019	131 168	147 660

Tabell 21: Søknader og tildelinger på scenekunstområdet 2014-2015

	2014	2015
Antall søknader – avsetning ekskl. driftstøtte	1 181	1182
Antall tildelinger – avsetning ekskl. driftstøtte	342	347
Søknadssum ¹ - avsetning ekskl. driftstøtte	533 607 317	449 422 362
Prosentvis tildeling av søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	24 %	28 %
Antall søknader - driftstøtte		18
Antall tildelinger- driftstøtte		5
Søknadssum - driftstøtte		36 000 000
Prosentvis tildeling av søknadssum - driftstøtte		12 %
Prosentvis tildeling av søknadssum - totalt		27%

¹Vi gjør oppmerksom på at den samlede søknadssummen også omfatter søknader om flerårige prosjekter, spesielt gjelder dette på Basisfinansieringen av frie scenekunstgrupper, Støtteordningen for fri scenekunst – dans og teater, Arrangørstøtteordningen og Regionale kompetansesentra for dans.

Tabell 22: Innvilgede søknader fra tilskuddsordningene i scenekunst 2014 - 2015

	Innvilget 2014	Innvilget 2015	Søknader 2015
Forprosjekt scenekunst	77	88	472
Fri scenekunst – dans	48	42	149
Fri scenekunst – teater	52	48	231
Basisfinansieringen av frie scenekunstgrupper	11	12 ¹	12
Formidling av scenekunst/gjestespill	88	99	200
Regionale kompetansesentra for dans	10	11 ²	12
Arrangørstøtte	11	16 ³	17
Andre scenekunsttiltak	39	27	88
Overførte tiltak post 56	6	4 ⁴	1
Driftstøtte	-	5	18
Sum	342	352	1200

¹11 kompanier hadde tilsagn om bevilgning for budsjettåret 2015. Ett nytt kompani kom inn på ordningen i 2015.

²10 tiltak hadde tilsagn om bevilgning fra tidligere år.

³13 tiltak hadde tilsagn om bevilgning for budsjettåret 2015.

⁴Tidligere tilsagn for budsjettåret 2015.

Fri scenekunst – dans og teater

Søknader til disse ordningene gir et innblikk i hvor scenekunsten er på vei. Kunstnerisk ambisiøse prosjekter finnes på kryss og tvers av praksiser og uttrykksformer og henvender seg til så vel et ungt som voksent publikum. Nye impulser, vendinger og retninger tilføres kunstformen av både nyetablerte og erfarne kunstnere og konstallasjoner. Samfunnsengasjert scenekunst med globale og lokale perspektiver, musikkteater i bred forstand og et voksende mangfold av tilnærminger til koreografi og dans var fremtredende trekk ved prosjektsøknadene i 2015.

Basisfinansiering

Siden ordningen ble innført i 2007, har den rommet kunstnerskap av svært ulik karakter. I tillegg til å innebære en utvidelse av ordningen kunstnerisk sett, bidrar årets tildeling til at ordningen også fanger opp sterke og markante kunstnerskap fra ulike generasjoner. I 2015 ble avsetningen igjen styrket med friske midler. Tilbakemeldingene Kulturrådet mottar fra scenekunstnere, understreker betydningen av en ordning som legger til rette for helheten i et kunstnerisk virke gjennom forutsigbar og langsiktig støtte.

Formidling

Av de nærmere 100 tildelingene til gjestespill over formidlingsordningen representerer nær halvparten tildelinger til gjestespill og turnéer med norske scenekunstgrupper i utlandet. 36 tildelinger gjelder gjestespill med norske grupper på ulike arenaer rundt i Norge og en liten andel gjelder utenlandske kompanier som gjester Norge. Gjestespill med utenlandske scenekunstnere i Norge blir i hovedsak gjennomført ved de programmerende scenene BIT Teatergarasjen, Teaterhuset Avant Garden, Black Box Teater og Dansens hus. I tillegg inviterer de arrangørene som mottar programmeringsmidler over Kulturrådets arrangørstøtteordning på scenekunstmrådet, internasjonale gjestespill av høy kvalitet. Fra og med 2014 ble søknader fra scenekunstarrangører behandlet under én arrangørstøtteordning, som gjelder alle sceniske uttrykksformer, uavhengig av sjanger. Arrangører som tidligere mottok flerårig tilsagn over arrangørstøtteordningen for dans (fra 2012) og arrangører som tidligere mottok programmeringsmidler over kap 320 Allmenne kulturformål, er overført til den nye arrangørstøtteordningen. Søknadene blir behandlet av Faglig utvalg for scenekunst. I 2015 ble det gitt tilskudd til 15 scenekunstarrangører rundt om i landet. Dette gjelder tidsavgrensede festivaler så vel som arenaer som programmerer gjennom hele året. Vi opplever at styrking og videreutvikling av et kompetent arrangørfelt på scenekunstmrådet er avgjørende for å øke etterspørselen etter forestillinger som produseres i det frie scenekunstheltet. Dette bidrar til lengre levetid for produksjonene og er samtidig med på å styrke kunstnerøkonomien i scenekunstheltet.

Forprosjektordningen

Vi mottar mange søknader til den relativt nye forprosjektordningen som ble etablert i 2014. Ordningen har som formål å stimulere til utvikling og utforskning av nye metoder, konsepter og idéer som kan lede til nye scenekunstprosjekter, uavhengig av sjanger og scenekunstnerisk praksis eller uttrykk. Det skal igangsettes en evaluering av ordningen i 2016.

Kunnskapsprosjekter

- Mye av den litteraturen som har vært med på å beskrive det frie scenekunstheltet er noe foreldet. I juni 2015 lanserte Kulturrådet kunnskapsprosjektet *Fri scenekunst i praksis – Utviklingen av fri scenekunst i Norge på 2000-tallet* av Melanie Fieldseth. Fieldseth gjør en nærmere undersøkelse av det frie scenekunstheltet i perioden 2000 og frem til i dag. Hun redegjør for hvordan og hvorfor denne perioden fremstår som spesielt ekspansiv.
- I 2015 ble det bevilget midler til evaluering av den nye arrangørstøtteordningen på scenekunstheltet. Mandatet for evalueringen er under utvikling og prosjektet skal gjennomføres i løpet av 2016.

Retningslinjer

I 2015 gikk de faglige utvalgene på scenekunstheltet gjennom retningslinjene til støtteordningen for fri scenekunst og arrangørstøtte scenekunst. Utvalgene anbefalte noen justeringer og retningslinjene ble vedtatt av rådet i årets siste møte. Faglig utvalg for dans gikk også gjennom retningslinjene for ordningen for regionale kompetansesentra for dans. Dette arbeidet skal videreføres i 2016 sammen med en gjennomgang av de øvrige støtteordningene på scenekunstheltet.

Oppsummering status

Arrangører

Det er gitt tilskudd til 16 arrangører over arrangørstøtteordningen på scenekunst. Arrangørene er av svært ulik karakter og har ulik betydning lokalt, regionalt og nasjonalt. Noen av disse har programmert produksjoner fra det frie scenekunstheltet over lang tid, andre kan beskrives som nye arrangører som er rekruttert gjennom den relativt nye ordningen. De fleste er festivaler, men Regional arena for samtidsdans (Sandnes kulturhus), Dans i Bærum kulturhus, Tou scene og Det andre teatret programmerer forestillinger gjennom hele året. I de fleste tilfeller består programmeringen av både nasjonale og internasjonale produksjoner. Samlet sett bidrar de norske scenekunstarrangørene til større etterspørsel etter produksjoner i det frie scenekunstheltet og til at forestillingene når et bredere publikum.

Driftsstøtte

Gjennom driftsstøtteordningen på scenekunstheltet ønsker Kulturrådet å gi fast årlig tilskudd til tiltak som på ulike måter er viktige for infrastrukturen i det frie scenekunstheltet. Retningslinjene for denne ordningen fastholder at virksomheter som mottar driftsstøtte vil kun unntaksvis kunne innvilges prosjekttilskudd i tillegg til driftstilskudd. Samtidig mottar disse tiltakene forholdsvis lave årlige tilskudd. Dette er utfordrende for virksomhetene og gjør det vanskelig for Kulturrådet å etterleve denne hovedregelen i retningslinjene. Rådet tok ikke inn noen nye tiltak på driftsstøtteordningen på scenekunstheltet i 2015.

Ny kunnskap

I løpet av 2016 skal ordningene for arrangørstøtte for scenekunst og forprosjektordningen evalueres og vi forventer å få mer kunnskap om hvordan ordningen fungerer og eventuelt hvordan de kan utvikles videre.

Fordelingsbudsjettet for 2016 viser at avsetningen for basisfinansiering av frie scenekunstgrupper og avsetningene for prosjektstøtteordningene for fri scenekunst dans og teater er tilnærmet like.

I 2017 er det 10 år siden basisfinansieringen av frie scenekunstgrupper ble etablert. Slik vi ser det har denne ordningen hatt stor betydning for utviklingen av viktige kunstnerskap i det frie scenekunstheltet, som har høstet nasjonal og internasjonal anerkjennelse. I 2017 planlegger vi en større gjennomgang av hvordan prosjektstøtteordningene (fri scenekunst – dans og teater) og basisfinansieringen fungerer i forhold til utviklingen i scenekunstheltet og vi vil stille spørsmål om ordningene utfyller hverandre optimalt.

Kap. 326 Språk, litteratur og bibliotekformål

Mål 2015: Avsetningen under litteraturkapitlet skal legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur og god tilgjengelighet for alle.

Tabell 23: Fordeling av midler til litteraturformål 2014-2015

(i 1000 kr.)

	Avsetning 2014	Avsetning 2015	Plantall 2016
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur, voksne	44 928	46 500	48 100
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur, barn og unge	28 800	33 000	31 200
Innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur (inkl. prøveordning med innkjøp av oversatt sakprosa)	13 200	13 500	13 800
Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa, barn og unge	6 118	7 100	5 500
Innkjøpsordning nye norsk tegneserier	2 000	2 254	3 200
Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa	20 640	22 500	21 500
Produksjonsstøtte til klassikere ¹	470	470	0
Produksjonsstøtte til bildebøker for barn ¹	1 500	1 500	0
Produksjonsstøtte til tegneserier ¹	2 400	2 400	0
Nynorsk litteraturstøtte ¹	2 000	1 200	0
Litteraturfestivaler ¹	4 280	4 800	0
Andre formål litteratur ¹	5 500	5 500	0
Produksjonsstøtte til periodiske publikasjoner – tidsskrift	8 450	8 550	9 600
Produksjonsstøtte til periodiske publikasjoner – ukeaviser	14 566	14 566	0
Norsk litteraturfestival (knutepunktinstitusjon)	0	0	2 959
Avsatt til nye støtteordninger	0	0	28 086
Driftsstøtte	0	13 031	13 832
Sum avsetning	154 952	176 871	177 777

¹Disse støtteordningene ble nedlagt i løpet av 2015 og vil i 2016 inkluderes i andre støtteordninger.

Tabell 24: Søknader og tildelinger under avsetningen til litteratur og periodiske publikasjoner i 2015 (ekskl. innkjøpsordningene for litteratur)

Støtteordning	Antall søknader	Antall tildelinger	Søknads- sum (i hele tusen)	Prosentvis tildeling av søknadssum
Produksjonsstøtte klassikere ¹	0	0	0	0
Produksjonsstøtte bildebøker	58	23	4 607	33 %
Produksjonsstøtte til tegneserier	61	38	5 658	42 %
Produksjonsstøtte periodiske publikasjoner – tidsskrift	101	70	20 345	42 %
Produksjonsstøtte periodiske publikasjoner – ukeaviser	6	5	30 900	47 %
Nynorsk litteraturstøtte	45	12	4 337	28 %
Andre formål litteratur	206	73	22 491	24 %
Litteraturfestivaler	55	39	8 129	59 %
Driftsstøtte	12	9	21 340	61 %
Totalt	544	269	117 807	42 %

¹Klassikerstøtte ble ikke utlyst i 2015, da alle midlene var bundet opp i tilsagn.

Tabell 25: Innkjøpsordningene for litteratur – antall innkjøpte titler 2014-2015

	2014	2015
Skjønnlitteratur voksne	227	207*
Skjønnlitteratur barn/unge	131	118
Oversatt skjønnlitteratur og sakprosa	120	105
Sakprosa barn/unge	20	20
Sakprosa	75	67
Prøveordning omsatt saksprosa	10	11
Tegneserier	18	15**
Totalt innkjøpte titler	601	

*Ikke ferdig, 29 prosabøker gjenstår. Skal etter planen få vedtak 29.mars.

** Ikke ferdig. Skal etter planen vedtas i april.

I 2015 har Kulturrådet avsluttet den store gjennomgangen av samtlige litteraturstøtteordninger. Målet har vært å sørge for at alle ordningene har presise retningslinjer og at de samlet stimulerer ulike aktører i den litterære institusjonen til å bidra til bredde og kvalitet i norsk litteratur. Kulturrådet vil følge endringene nøye, og vil starte forarbeidet til en evaluering i løpet av 2016.

2015 var første år med nye retningslinjer for innkjøpsordningen for skjønnlitteratur og innkjøpsordningen for sakprosa for voksne. Innkjøpsordningene har siden 1965 hatt som formål å sørge for økte inntekter til forfatterne, styrking av de redaksjonelle miljøene i forlagene og at ny norsk litteratur i ulike sjangre gjøres tilgjengelig for befolkningen gjennom folkebibliotekene. Disse grunnprinsippene står fremdeles fast, men endringene som ble vedtatt for 2015 innebærer blant annet at e-bøker anses som en del av et standard innkjøp, innføring av en ny fordelingsnøkkel for distribusjon av bøkene til bibliotekene, forenkling av betalingsmodellene, tydeliggjøring av kvalitetskrav og avvikling av ankenemnder. Innenfor enkelte sjangre er også nynorsk blitt tydelig prioritert, ved at utgivelser på nynorsk gir ekstra betaling til både forfatter og forlag.

Antall innkjøpte titler under innkjøpsordningene for litteratur ligger i 2015 omtrent på samme nivå som tidligere. Antall eksemplarer (papir- + e-bøker) ble etter omleggingen redusert på voksenordningene, fra 1000 til 773, mens bøker for barn og unge spres i samme antall eksemplarer som tidligere (1550).

Innføringen av e-bøker på innkjøpsordningen for skjønnlitteratur (for voksne og for barn og unge) og innkjøpsordningen for sakprosa for voksne førte til at norske folkebibliotek fikk ca. 350 nye titler i digitalt format i disse sjangrene. Rundt 75 % av de innkjøpte titlene ble dermed levert parallelt som både e-bok og papirbok. De 350 e-boktitlene spres i 70 lisenser, som fordeles etter befolkningstall på landets 19 fylker. Alle fylker har minst tre og maks fem lisenser. Slik medvirker Kulturrådet sterkt til at samtlige innbyggere i landet kan få tilgang til ny norsk litteratur som e-bøker, og særlig innenfor barne- og ungdomslitteraturen har man sett en sterk vekst av e-bøker som følge av dette. Fra og med 2016 vil også oversatt litteratur og sakprosa for barn og unge kjøpes inn som e-bøker i tillegg til papirbøker, som en konsekvens av en gjennomgang av disse to ordningene i 2015.

Under den nye driftsstøtteordningen går størstedelen av avsetningen til Foreningen !les og Leser søker bok. Begge disse bidrar til at norsk litteratur blir formidlet og tilgjengeliggjort til en større bredde av den norske befolkningen.

Kulturrådet har ulike litteraturstøtteordninger til prosjekt, produksjon og formidling. Disse ble også gjennomgått i 2015, og vil lyses ut i en ny struktur og med nye retningslinjer fra og med 2016. Prosjektstøtte er gitt til diverse tiltak som Kulturrådet av ulike grunner mener har kunnet bidra til å sikre bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur. Ett eksempel er tilskudd til oversettelse for forlag som gir ut originalutgaver av minoritetsspråklige forfattere bosatt i Norge. Det finnes få søknader om dette, men midlene er svært viktige for at denne type litteratur kommer ut på norsk. Litteratur som utelukkende finnes digitalt har også kunnet få støtte under denne ordningen. Foreløpig har det imidlertid vært snakk om få søknader, men Kulturrådet vil følge den digitale utviklingen nøye med tanke på hvilke former for støtte som eventuelt behøves.

Produksjonsstøtte har vært gitt til utgivelser i sjangre som Kulturrådet mener har trengt særlig støtte, og her har bildebøker, tegneserier og utvalgte sjangre på nynorsk vært prioritert de siste årene. Norske bildebøker og tegneserier holder et stabilt høyt nivå, og tilbakemeldingene fra feltet er at Kulturrådets støtteordninger er av stor betydning for fortsatt satsing på kunstnerisk kvalitet i disse sjangrene. Nynorskstøtten er i de nye ordningene lagt om, og målform er nå et viktig kriterium for å få tildelt støtte i mange av Kulturrådets ordninger.

Formidlingsstøtte har vært gitt til arrangører og festivaler som sørger for at kvalitetslitteratur på norsk blir løftet inn i offentligheten på ulike måter. I vurderingen av søknader legges det vekt på faglig innhold, profesjonalitet og kvalitet, både i gjennomføring og i innhold. Bredde og geografisk fordeling blir også vektlagt, og Kulturrådet støtter tiltak til litteraturformidling over hele landet. For eksempel fikk nærmere 40 litteraturfestivaler støtte i 2015. Formidling av litteratur til barn og unge blir prioritert høyt.

Under litteraturkapitlet inngår også støtte til periodiske publikasjoner. I 2015 tildelte Kulturrådet for siste gang støtte til ukeaviser, etter at Stortinget i desember 2015 vedtok å flytte forvaltningen av tilskudd til ukeaviser over til Medietilsynet fra og med 2016. Til sammen fikk 75 tidsskrift, månedsaviser og ukeaviser støtte. Slik stimulerer Kulturrådet til en stor bredde, men ser samtidig at mange utgivere sliter med svært stram økonomi i et utfordrende medielandskap.

Oppsummering status

Kulturrådet vil følge nøye med på om endringene som ble gjort i samtlige litteraturstøtteordninger i perioden 2014-2015 har bidratt til tydeligere og mer presise støtteordninger til beste for hele litteraturfeltet, slik at en mangfoldig kvalitetslitteratur i alle sjangre når ut til lesere over hele landet. En videreutvikling av innkjøpsordningene som litteraturpolitisk virkemiddel står helt sentralt i rådets arbeid, og det må foretas en større evaluering av de nevnte endringene for å se hvordan de ser ut til å virke.

Forfattere, oversettere, illustratører og redaktører er kjernen i den litterære utviklingen, og en fortsatt styrking av deres arbeid blir en viktig oppgave framover. I de nye betalingsmodellene for innkjøpsordningene har Kulturrådet mulighet til å gi direkte økninger innenfor spesifikke sjangre, noe som ble gjort i forbindelse med budsjettet for 2016. Sikring av tilfredsstillende honorarer i formidlingstiltak er også viktig for Kulturrådet.

Bokbransjen og litteraturen står midt oppe i en digital omveltning. Utlån av e-bøker gjennom norske bibliotek og salg på det kommersielle bokmarkedet er nødt til å kunne eksistere side og side, og Kulturrådet må arbeide videre med hvordan e-bøker skal ivaretas under innkjøpsordningene. I årene framover blir det også viktig å finne ut hvordan backlist-litteraturen i e-bokformat kan og bør ivaretas av bibliotekene. I tillegg må Kulturrådet følge med på hvordan den digitale utviklingen påvirker de ulike sjangrene. Kanskje er det enkelte sjangre som først og fremst fremdeles vil komme ut på papir, mens andre utvikles og formidles helt digitalt. Det kan også vokse fram nye litterære uttrykk. Her blir det viktig å reflektere rundt grenseflatene mot for eksempel visuell kunst og dataspill.

Det er et økende behov for formidling av den litterære bredden. Utviklingen går i retning av at mange av de samme bestselgerne som markedsføres i bokhandlene også etterspørres mest i bibliotekene og får høyest oppmerksomhet i media. Uten en systematisk og god formidling i bibliotekene og på andre arenaer vil det være vanskelig å synliggjøre nye forfatterskap og gi befolkningen en reell mulighet til å oppdage nye bøker. Man kan også se for seg at opphavspersonene selv i større grad enn tidligere tar ansvar for å formidle og tilgjengeliggjøre sine egne verk. Kulturrådet er særlig opptatt av at barn og unge får tilgang på og blir fortalt om kvalitetslitteratur innenfor ulike sjangre.

Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål

Mål 2015: Kulturvern har hatt som mål å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for auka kunnskap om historie, kunst, kultur og samfunnsliv i Noreg i fortid og samtid. Det var eit særskilt mål i 2015 å stimulere til vern og vidareføring av immateriell kulturarv.

Tabell 26: Kulturvern

(i 1 000 kr.)

	2014	2015	Plantall 2016
Prosjektstøtte	9 600	10 975	11 872
Driftsstøtte	0	20 397	20 131
Sum avsetninger	9 600	31 372	32 003

Tabell 27: Søknader og tildelinger Kulturvern 2014-2015

	2014	2015
Antall søknader – avsetning ekskl. driftstøtte	258	324
Antall tildelinger – avsetning ekskl. driftstøtte	90 ¹	105 ²
Søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	52 973 000	72 799 000
Prosentvis tildeling av søknadssum – avsetning ekskl. driftstøtte	18 %	15 %
Antall søknader - driftstøtte		36
Antall tildelinger - driftstøtte		9
Søknadssum - driftstøtte		65 194 000
Prosentvis tildeling av søknadssum - driftstøtte		32 %
Prosentvis tildeling av søknadssum - totalt		23 %

¹27 av tildelingene er tilsagn som er gitt før 2014.

²2 av tildelingene er tilsagn som er gitt før 2015.

Kulturrådet si primære målgruppe er det frie kulturvernet med tilhøyrande lag og organisasjonar. Andre målgrupper er privatpersonar, kommunar, fylkeskommunar, museum, bibliotek, dokumentarfilmmiljø og forlag.

For mange aktørar i det frie feltet er Kulturrådet einaste finansieringskjelde med nasjonalt nedslagsfelt. Eit vesentleg trekk ved denne rolla, er den positive effekten fondsmidlane har som utløysar av støtte også frå regionale og lokale kjelder. Dette samspelet mellom ulike forvaltingsnivå er viktig for eit fortsatt vitalt og fagleg forankra kulturvern i regionar og lokalsamfunn i Noreg.

Driftsmidlar til aktørar i kulturvernet

I 2015 vart det gitt driftsstøtte til ni verksemdar/organisasjonar i kulturvernet til ein samla sum på kr 20 310 000. Eit særskilt forhold på kulturvern, er at driftsmidlane utgjør kring 2/3 av Kulturfondets totale avsetning på området. I ein slik situasjon vil justeringar i rammene for driftsstøtte gje etter måten store utslag i ei allereie sterkt pressa budsjettamme til prosjektbaserte tiltak.

Utfordringa framover ligg i å finne ein god balanse mellom behovet for driftsmidlar og behovet for prosjektstøtte til ei brei gruppe av aktørar i kulturvernfeltet som heilskap. Kulturrådet vurderer det elles slik at mange tiltak som søkjer om driftstilskott vil kunne stå for gode søknader til dei frie prosjektmidlane.

Dei frie prosjektmidlane

Det blei i 2015 gitt støtte til i alt 105 kulturvernprosjekt over heile landet. Hovudtyngda av prosjekttilskott gjekk til innsamling, dokumentasjon og formidling. Døme på dette er intervju av tidsvitne og dokumentasjon av handboren kunnskap. Mykje av støtta til formidling har gått til utstillingar, dokumentarfilm og faglitteratur. Det er òg gitt støtte til bevaring av spesielt utsatt materiale, slik som privatarkiv, fotografi og lydopptak

Kulturrådet har også i 2015 vektlagt prosjektstøtte til dokumentasjon og formidling av forsømte emne. Av slike kan nemnast kultur og levesett langs kysten, kulturelt mangfald, vekselspel mellom menneske og natur, og handlingsbåren kunnskap; immateriell kulturarv. Ei særskilt satsing på immateriell kulturarv er nærare omtalt under.

I perioden 2010-2015 har søknadstalet auka frå 203 til 324, med ein total søknadssum for 2015 på kr 73 mill. Tala illustrerer det sterke presset på Kulturfondet si minste avsetning med frie prosjektmidlar, som i 2015 var på kr 11 mill. Tildelingsprosenten på kulturvern har siste åra vore blant dei lågaste av fagområda under fondet, og tendensen er at stadig fleire prosjekt over heile landet får avslag eller vesentleg lågare løyvingar enn omsøkt.

Eigeninitiert satsing: Immateriell kulturarv 2015

I 2015 vart kr 2 mill. av kulturvernmidlane øyremerkt for å stimulere til prosjekt som styrkjer arbeidet med vern og vidareføring av immateriell kulturarv både nasjonalt, regionalt og lokalt. Til fristen i september kom det inn 73 søknader med ein samla søknadssum på 16,2 mill. kr. Responsten på satsinga var følgjeleg svært god, og det kom inn søknader frå alle fylka unntatt Vest-Agder. Nokre av tiltaka hadde også nasjonalt nedslagsfelt.

Søklarlista speglar kulturvernet si breidde, og mange av søknadene som kom inn heldt høg fagleg kvalitet. Det vart vedtatt løyving til 18 av tiltaka. Kulturrådet har von om at satsinga har gjort fleire aktørar i og utanfor kulturvernet merksame på støtteordninga til kulturvern, og at den genererer fleire gode søknader på området immateriell kulturarv i åra som kjem.

Eigeninitierte tiltak og samarbeid – forsøksverksemd

Det treårige pilotprosjektet *Arkiv og kompetansesenter/-nettverk for videokunst* er eit tiltak som styrkjer arbeidet med dokumentasjon og bevaring av videokunst. Det er stort behov for auka medvit om og konkrete tiltak for bevaring av slike kunstuttrykk. Det er tidlegare løyvd 3 mill. kr frå avsettinga til kulturvern til prosjektet, som blir avslutta våren 2016.

Kulturvern har òg vore involvert i forsøksprosjektet *Hva er det med arkiv?* Dette tverrfaglege tiltaket er inspirert av prosjektet *Museale forstyrrelser*, og har hatt som mål å skape sju kunstprosjekt der arkiv som fenomen og arkivinstitusjonars verksemd og samfunnsrolle er tema. Prosjektet vart avslutta i 2015 med ein publikasjon og eit oppsummerande seminar.

Oppsummering status

Ressursbruken til kulturvern i Noreg påkallar kontinuerleg evaluering, debatt og refleksjon rundt feltet og aktørane der. Som kultur- og kunstfeltet elles, er det institusjonaliserte og “frie” kulturvernet kontinuerleg i støypeskeia. I åra som kjem vil det vere behov for meir forskingsbasert kunnskap om og debatt kring aktuelle utfordringar i ei samtid prega av rask digital utvikling, internasjonalisering og kulturell pluralisme.

Å stimulere til ulike former for samarbeid, formidling og kunnskapsoverføring vil være viktig i tida framover. På same måte bør det vere eit mål å få kvalitetssikra kjeldemateriale til å dukke opp i nye og endå meir relevante samanhengar enn det vi ser i dag. Kulturarv er viktig for å forstå oss sjølve og samfunnet vi lever i – uavhengig av geografi, alder, kulturell og etnisk bakgrunn. Samstundes er det slik at svært mykje kunnskap, fysisk og digitalt materiale forsvinn eller står i fare for å bli borte eller gløymt. Mange stemmer har tradisjonelt ikkje slept til i kulturvernet.

Kulturutgreiinga 2014 har lansert omgrepet «ytringskultur». Vektinga av *eitt* praksisfelt og flytande grenser mellom kulturarvsfeltet og kunstfeltet speglar også dei flytande grensene mellom Kulturfondets avsetning til kulturvern og kunstområda. Etterslep på dokumentasjon og bevaring av kunstuttrykk er éi utfordring, og stadig fleire aktørar, særleg musea, orienterer seg mot dokumentasjon og formidling av fenomen i samtida. Rådet vil òg peike på musea og arkiva sitt potensiale som arenaar for utprøving av kunstprosjekt.

Rådet merkjer seg at finn stad eit omfattande kulturvernarbeid også utanfor institusjonane, der både profesjonelle og frivillege aktørar, offentlege og private, gjer særskilt viktig arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling. Verkemiddel som stimulerer til samarbeid mellom institusjonane og det frie kulturvernet framstår som særskilt viktig i arbeidet med å styrkje kulturarvsfeltet som heilskap.

Kap 321 Kunstnerformål – Statens utstillingsstipend

Mål 2015: Ordningen skal gi billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer bedre betingelser i deres arbeid med utstillinger og heve kvaliteten og styrke profesjonaliteten i utstillingsvirksomheten i kommuner og fylkeskommuner.

Tabell 28: Statens utstillingsstipend

	2014	2015	Plantall 2016
Antall søknader	212	343	
Antall tildelinger	121	140	
Avsetninger	4 800 000	4 800 000	4 800 000
Gjennomsnittlig stipendbeløp	39 669	34 286	
Søknadssum	*	15 642 712	
Prosentvis tildeling av antall søknader	57	41	

* Søknadssum er ikke registrert i systemet for 2014.

Utgifter til forvaltning av utstillingsstipendet	Beløp
Utstillingsstipend 2015, kap 321 post 75	4 800 000
Forvaltning, kap 320 post 01*	355 446

* Regnskapstall pr. 03.02.16 for sekretariatsutgifter ved Kulturrådet, honorarer, reiseregninger og administrative utgifter til kunstnersentrene. Kulturrådets lønnsutgifter til sekretariatsarbeid (25 % stilling i 3 måneder) er ikke tatt med.

Tabell 29: Statens utstillingsstipend 2015 - regional oversikt over vedtak med bevilgning.
(2014 i parentes)

Fylke	Antall tilskudd	Sum samlet tilskudd
Agder	11 (9)	310 000 (315 000)
Akershus/Oslo	24 (24)	835 000 (1 035 000)
Buskerud	7 (9)	255 000 (375 000)
Hedmark	10 (10)	355 000 (409 000)
Hordaland	12 (10)	360 000 (357 000)
Møre og Romsdal	7 (7)	235 000 (250 000)
Nord-Norge	9 (10)	372 000 (469 000)
Oppland	7 (6)	255 000 (170 000)
Rogaland	10 (9)	383 000 (380 000)
Sogn og Fjordane	5 (1)	185 000 (50 000)
Telemark	11 (8)	355 000 (315 000)
Trøndelag	8 (9)	300 000 (375 000)
Vestfold	9 (6)	285 000 (170 000)
Østfold	10 (3)	315 000 (130 000)
Sum	140 (121)	4 800 000 (4 800 000)

Statens utstillingsstipend blir administrert av Norsk kulturråd etter delegert myndighet fra Kulturdepartementet.

Søknadsbehandlingen foregår i to trinn, hvor de regionale innstillingskomiteer er trinn én, og den sentrale tildelingskomiteen er trinn to. Søker sender sin søknad til det kunstnersenter som ligger i den regionen hvor søkers første utstilling skal åpne. Kunstnersenteret innstiller inntil 10 søkere med hver

sin innstillingssum og begrunnelse. Unntaket er innstillingskomiteen for Akershus og Oslo hvor det innstilles inntil 25 søkere. Både søknadene til de som er innstilt og søknadene til de som ikke er innstilt, sendes til Norsk kulturråd. Den sentrale tildelingskomiteen gjennomgår alle de mottatte søknader. I sitt arbeid tar tildelingskomiteen særlig hensyn til de søkere som er innstilt fra regionene, og prioriterer disse, forutsatt at søknaden ser ut til å fylle tildelingskriteriene og at den kunstneriske kvaliteten etter komiteens vurdering er god nok. Tildelingskomiteen foretar så de endelige tildelinger.

Medlemmene i de regionale innstillingskomiteene blir oppnevnt av distriktsorganisasjonene i Norske Billedkunstnere og Norske Kunsthåndverkere, kunstforeningene i fylket og fylkeskommunen. Medlemmene i den sentrale tildelingskomiteen blir innstilt av Norske Billedkunstnere, Norske Kunsthåndverkere, Norske Kunstforeninger og Forbundet Frie Fotografer og oppnevnes deretter av Norsk kulturråd.

Oppsummering status

Kulturrådet vurderte i 2013 muligheten for å regionalisere Statens utstillingsstipend, og et forslag om en forenklet forvaltning av ordningen, koordinert av KiN (Kunstsentrene i Norge) ble oversendt Kulturdepartementet i januar 2014. Det er behov for å følge opp dette arbeidet, og vurdere muligheten for å endre stipendet til regionale produksjonsmidler, sett i sammenheng med spørsmål om utstillingsvederlag og kunstnerhonorar.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Vi viser til fagadministrasjonens årsrapport 2015 .

Del V. Vurdering av framtidsutsikter

For at Kulturrådet skal kunne ivareta sine oppgaver og sitt ansvar framover tegner følgende seg som utfordringer det er viktig å ta tak i:

Kunnskapsinnhenting og –anvendelse

Den økte porteføljen som er lagt til Kulturfondet (både i omfang og karakter), gjennomgang, krav om forenkling og endringer av støtteordningene, og tendenser i feltet som digitalisering og internasjonalisering, gir økt behov for kunnskap om virksomheten i feltene og om hvordan Kulturrådets støtteordninger og endringene av dem virker i feltet. Dersom Kulturrådet skal kunne nå sine overordnede kunst- og kulturfaglige mål må det finnes tilstrekkelige ressurser til å innhente den nødvendige kunnskapen, og like viktig, tilstrekkelige ressurser i administrasjonen til å realisere kunnskapen og benytte den til å gjøre de mest hensiktsmessige justeringene og tilpasningene av Kulturrådets virkemidler til feltets behov.

Varighet vs dynamikk

Kulturrådet vurderer det svært viktig at man oppnår anerkjennelse og politisk forståelse for behovet for å sikre og styrke både varige virksomheter/institusjoner og kunstneres og enkeltaktørers frie virksomhet. Bare en riktig balanse mellom disse kan sikre god maktfordeling, kompetansebygging, utvikling og dynamikk i kunst- og kulturfeltet. Det er å håpe at budsjettforslag og –behandling framover anerkjenner dette behovet.

Det vises for øvrig til rapporten under hvert fagkapittel, der status for fagområdene oppsummeres og fagspesifikke utfordringer nevnes.

Del VI. Årsregnskap

Ledelseskommentarer årsregnskapet 2015

Formål

Norsk kulturfond ble opprettet i 1965 og har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.

Norsk kulturfond forvaltes av Norsk kulturråd og er underlagt Kulturdepartementet. Fondet er nettobudsjettert og regnskapet settes opp i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kulturdepartementet. Jeg mener at regnskapet gir et dekkende bilde av Norsk kulturfonds disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2015 har Norsk kulturfond samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på kr 766 573 000 jf. bevilgningsrapporteringen og note A.

Bevilgningen for 2015 er i sin helhet disponert. Vedtak om tilsagn blir utbetalt i to omganger, og det stilles krav om regnskap og rapport før siste delutbetaling. Utbetaling av tilskudd skjer ikke nødvendigvis i samme bevilgningsår som det er gitt tilsagn.

Norsk kulturråd har i 2015 hatt fullmakt til å omdisponere midler fra Kulturfondet mellom kapitlene 320, 322, 323, 324, 326 og 328. Fullmakten ble benyttet til å flytte en rekke tiltak fra ett fagkapittel til et annet for slik å sikre riktig faglig plassering av tiltakene. Deler av prisjusteringen til Kulturfondet ble benyttet til å styrke fagområdene litteratur, kulturvern og visuell kunst, og det ble også satt av midler til forsøksvirksomhet. Kulturrådets omdisponeringer i forhold til bevilgningen på de enkelte fagkapitlene framgår av årsrapport for Norsk kulturfond, del III, tabell 2.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond og bestemmelser om økonomistyring i staten. Vedtak om tilskudd fra Norsk kulturfond fattes av Norsk kulturråd (det kollegiale organet) eller den rådet delegerer myndighet til.

I 2015 er det foretatt en grundig gjennomgang av gjenstående midler i Norsk kulturfond på gamle saker fra perioden 1995-2009. Dette er midler rådet har bevilget til prosjekter etter søknad i samme periode. Prosjektene har enten ikke blitt gjennomført eller de har blitt gjennomført, men i mindre skala enn planlagt. Midler kan også ha blitt holdt tilbake i påvente av rapport og regnskap som ikke er mottatt. Gjennomgangen viser at deler av de gjenstående midlene fortsatt er bundet opp, men foreløpig er det frigjort 10 mill. kroner som rådet har vedtatt å omdisponere i 2016 innenfor de fagkapitlene der de opprinnelig har vært bevilget.

Norsk kulturråds fagadministrasjon er sekretariat for Norsk kulturfond og Norsk kulturråd (det kollegiale organet). Utgiftene til sekretariatsoppgavene dekkes innenfor driftsbevilgningen til Norsk kulturråd.

Fondets midler er plassert på oppgjørskonto i Norges Bank. Fondets midler blir oppført i kapitalregnskapet ved månedlig likviditetsrapportering. Endringer i beholdning til kapitalregnskapet utgjorde pr 31.12.2015 kr 31 699 335.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen reviderer årsregnskapet for Norsk kulturfond. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert, men vil ventelig foreligge innen utløpet av andre kvartal. Revisjonsberetningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen. Beretningen vil bli publisert på Kulturrådets/Norsk kulturfonds nettsider så snart dokumentet er offentlig.

Oslo, 15. mars 2016

Vibeke Mohr
Fungerende direktør
Norsk kulturråd

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for Norsk kulturfond er utarbeidet og avlagt etter retningslinjer, fastsatt i Bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 12. desember 2015. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, og bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115.

Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Dette innebærer at inntektene (overføringer til fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er innbetalt. Utgifter (overføringer fra fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er utbetalt. Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Periodens resultat er forskjellen mellom overføring til fondet og overføring fra fondet. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen

Virksomhet: CD - Norsk kulturfond

Bevilgningsrapportering 2015					
Beholdninger rapportert i likvidrapport					
	Note	Regnskap 2015			
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	A	310 640 664			
Endringer i perioden		31 699 335			
<i>Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank</i>		342 339 999			
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)					
Konto	Tekst	Note	2015	2014	Endring
640302	Ordinære fond (eiendeler)	A	342 339 999	310 640 664	31 699 335
810302	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	A	342 339 999	310 640 664	31 699 335

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret				
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildelinger
0320	Allmenne kulturformål 1)	55	Norsk kulturfond	78 774 000
0322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	55	Norsk kulturfond	90 556 000
0323	Musikkformål 2)	55	Norsk kulturfond	259 043 000
0324	Scenekunstformål	55	Norsk kulturfond	131 657 000
0326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	55	Norsk kulturfond	177 056 000
0328	Museums- og andre kulturvernformål	55	Norsk kulturfond	29 487 000

1) Inklusive overføring fra Norsk kulturråd med kr 37 000, tidligere post 74. Midlene er øremerket.
2) Inklusive overføring fra Norsk kulturråd med kr 822 000, tidligere post 74. Midlene er øremerket.

Resultatregnskap			
	Note	2015	2014
Driftsinntekter			
Inntekt fra overføringer fra andre statlige regnskaper	1	766 573 000	577 230 000
Salgs- og leieinntekter		0	367 626
Andre driftsinntekter	2	8 902 040	6 657 164
Tilfeldige inntekter statskassen		192 587	22 288
<i>Sum driftsinntekter</i>		775 667 627	584 277 078
Driftsutgifter			
Lønn og sosiale utgifter	3	1 919 827	4 001 830
Overføringer til andre	4	2 593 749	
Utbetalinger av tilskudd til andre	5	737 442 274	559 232 733
Andre driftsutgifter	6	2 012 442	10 921 152
<i>Sum driftsutgifter</i>		743 968 292	574 155 715
Driftsresultat		31 699 335	10 121 363
Balanseregnskap			
	Note		2014
Fordringer			
Kundefordringer			1 505 358
Interimskonto andre inn/utbetalinger		0	2 000
<i>Sum fordringer</i>		0	1 507 358
Kasse og bank			
Oppgjørskonto i Norges bank	7	342 339 999	310 640 664
Sum eiendeler		342 339 999	312 148 022
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Interimskonto andre inn/utbetalinger		205 636	
Skyldig skattetrekk		97 226	47 029
Skyldige offentlige avgifter		36 894	22 495
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		339 756	69 524
Opptjent fondskapital	8	342 000 243	312 078 498
Sum gjeld og fondskapital		342 339 999	312 148 022

Note 1)

Årets tildelte budsjettamme		
Fagområde	201512	201412
Allmenne kulturformål	78 774 000	69 758 000
Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	90 556 000	37 229 000
Musikkformål	259 043 000	177 397 000
Scenekunstformål	131 657 000	128 960 000
Språk-, litteratur- og bibliotekformål	177 056 000	154 286 000
Museums- og andre kulturvernformål	29 487 000	9 600 000
Sum	766 573 000	577 230 000

Note 2)

Innbetalinger fra tilskudd		
	201512	201412
Tilbakebetalinger tilskudd til ikke-finansielle foretak	8 392 540	5 659 664
Tilbakebetalinger tilskudd til husholdninger	422 000	120 000
Tilbakebetalinger tilskudd til idelle organisasjoner	87 500	877 500
Sum	8 902 040	6 657 164
Utestående fordringer pr 31.12.2015 utgjør kr 2 671 819		

Note 3)

Lønn og sosiale utgifter		
	201512	201412
Lønnsutgifter til prosjektstillinger *)	0	2 096 657
Honorarutgifter	780 729	568 107
Honorarer til selvstendige næringsdrivende	1 033 632	1 260 422
Arbeidsgiveravgift	105 466	76 644
Sum	1 919 827	4 001 830
*) Utgifter til prosjektstillinger er fra 2015 foretatt som overføringer til andre, se note 4		

Note 4)

Overføringer til andre statlige regnskaper		
	201512	201412
Overføring til Norsk kulturråd *)	2 593 749	0
Sum	2 593 749	0
*) Lønnsutgifter for prosjektstillinger knyttet til Norsk kulturfond		

Note 5)

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer		
	201512	201412
Tilskudd til finansielle foretak	176 000	
Tilskudd til fylkeskommuner	1 635 915	
Tilskudd til husholdninger	133 567 766	
Tilskudd til ideelle organisasjoner	299 323 372	
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	276 415 141	
Tilskudd til kommuner	18 663 580	
Tilskudd til statsforvaltningen	7 130 500	
Tilskudd til utlandet	530 000	
Sum	737 442 274	559 232 733

*) Fordelingen på tilskuddsgruppe i 2014 var vanskelig å få til pga. nytt søknadsbehandlingssystem.

Detaljer - tilskuddsforvaltning og andre overføringer fordelt per bevilgningsår														
	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Totalsum
Tilskudd til finansielle foretak													176 000	176 000
Tilskudd til fylkeskommuner				10 000					12 500	98 000	35 800	418 115	1 061 500	1 635 915
Tilskudd til husholdninger			56 250	30 000	103 750	25 000	185 000	155 000	462 500	1 794 100	7 284 578	38 500 966	84 970 622	133 567 766
Tilskudd til ideelle organisasjoner						42 000	8 000	193 000	1 078 500	1 703 200	4 911 279	22 423 998	268 963 395	299 323 372
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	237 160	20 000	20 800		39 572	188 764	522 280	184 000	503 000	2 542 050	4 945 782	49 896 768	217 314 966	276 415 141
Tilskudd til kommuner								100 000	137 000	547 000	662 500	5 150 300	12 066 780	18 663 580
Tilskudd til statsforvaltningen						50 000			30 000	98 000		225 500	6 727 000	7 130 500
Tilskudd til utlandet												180 000	350 000	530 000
Totaltsum	237 160	20 000	77 050	40 000	143 322	305 764	715 280	632 000	2 223 500	6 782 350	17 839 939	116 795 646	591 630 264	737 442 274

Note 6)

Andre driftsutgifter	201512	201412
Frakt og transportkostnader innkjøpsordningen litteratur *)	0	7 374 638
Diverse kostnader årskonferanse 2015, samt 50 års jubileum	839 241	778 908
Reiseutgifter	570 886	133 349
Andre driftsutgifter	602 315	2 634 257
Sum	2 012 442	10 921 152
*) Frakt og transportkostnader innkjøpsordningen litteratur er fra 2015 ført under tilskuddsgruppe 87		

Note 7)

Oppgjørskonto i Norges Bank
Innestående på oppgjørskonto i Norges Bank viser en saldo per 01.01.2015 på kr 310 640 664 og en utgående saldo per 31.12.2015 på kr 342 339 999. Kontoen i Norges Bank er ikke rentebærende.

Note 8)

Opptjent fondskapital								
Fagområde	1995-2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Totalsum
Allmenne kulturformål	-29 400 442	-2 395 009	-3 685 010	-3 998 621	-7 832 701	-6 632 635	-31 317 816	-85 262 234
Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	-895 418	-1 804 000	-749 500	-387 800	-2 141 358	-3 697 450	-12 540 800	-22 216 326
Museums- og andre kulturvernformål	-1 496 304	-1 030 135	-1 332 295	-1 265 000	-841 500	-2 187 800	-4 568 600	-12 721 634
Musikkformål	-5 965 516	-3 158 044	-12 545 248	-9 573 108	-8 814 532	-19 500 700	-48 056 360	-107 613 508
Scenekunstformål	-6 088 529	-1 398 218	-2 750 259	-4 643 269	-6 173 663	-17 952 907	-59 264 331	-98 271 176
Språk-, litteratur- og bibliotekformål	-457 463	-925 026	-1 435 790	-1 303 016	-703 666	-75 704	-3 015 632	-7 916 297
Totalsum	-44 303 672	-10 710 432	-22 498 102	-21 170 814	-26 507 420	-50 047 196	-158 763 539	-334 001 175

Ufordelte midler i forhold til saldo i Norges Bank pr 31.12.2015 utgjør kr 8 338 824. Deler av disse midlene er budsjettert til innkjøpsordningen for litteratur.

Kommentar til oversikten:

Det har i regnskapsåret 2015 vært foretatt en gjennomgang av saldoene som står på bevilgningsårene 1995-2009.

Deler av disse midlene er fortsatt bundet opp, men det er funnet rom for å foreløpig omdisponere 10 millioner kroner til nye prosjekter.

Gitte tilsagn for årene 2016 - 2020						
Fagområde	2016	2017	2018	2019	2020	Totalsum
Allmenne kulturformål	-5 800 900	-800 000	-900 000			-7 500 900
Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig	-12 789 000	-700 000				-13 489 000
Museums- og andre kulturvernformål	-1 000 000					-1 000 000
Musikkformål	-65 259 500	-6 740 000	-1 065 000			-73 064 500
Scenekunstformål	-43 556 478	-42 820 500	-35 552 000	-14 300 000	-3 800 000	-140 028 978
Språk-, litteratur- og bibliotekformål	-910 000	-175 000				-1 085 000
Totalsum	-129 315 878	-51 235 500	-37 517 000	-14 300 000	-3 800 000	-236 168 378

Tilsagn er gitt under forutsetning av Stortingets budsjettvedtak